

1 Luku Yleiset säännökset

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Pykälän 1 momentin mukaan laissa säädettäisiin Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen ohjelmien kansallisesta valmistelusta, yhteensovittamisesta, hallinnoinnista ja valvonnasta ohjelmakaudella 2021-2027. Lakia sovellettaisiin Euroopan unionin ohjelmakaudella 2021-2027 perustettaviin sisäasioiden alan kolmeen rahastoon: turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoon, sisäisen turvallisuuden rahastoon sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineeseen, joka on osa rajaturvallisuuden rahastoa. Lain soveltamisen tarkoituksena on mahdollistaa EU:n sisäasioiden politiikkojen tehokas toteuttaminen Suomessa.

Lailla järjestettäisiin Euroopan unionin asetuksilla perustettujen sisäasioiden rahastojen ohjelmien asianmukainen valmistelu ja hallinnointi kansallisella tasolla. Ohjelmien kansalliseen valmisteluun kuuluu ohjelmien laatiminen, yhteensovittaminen muiden Euroopan unionin rahoitusohjelmien kanssa, yhteistyö ohjelman valmisteluun osallistuvien tahojen kanssa, ohjelmien hyväksyminen ja mahdollinen myöhempi muuttaminen. Hallinnointiin kuuluu ohjelmia koskevien varojen hallinnoinnin, seurannan, arvioinnin, raportoinnin, tiedotuksen ja tietojärjestelmän ylläpidon tehtäviä. Lisäksi hallinnointiin kuuluu avustuksen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja takaisinperintään liittyviä tehtäviä.

Lakia on tarkoitus soveltaa yleisesti sisäasioiden rahastojen varoista rahoitettuihin hankkeisiin ja toimintaan riippumatta siitä, minkä ministeriön toimialaan avustettava hanke tai toiminta kuuluu. Laissa tarkoitettuja ohjelmia valmisteltaessa ja hallinnoitaessa varmistettaisiin, että eri hallinnonalojen kehittämistoimenpiteet täydentävät toisiaan eikä niissä ole päällekkäisyyksiä.

Valtakunnan lainsäädäntövallan ja Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallan jakautumisesta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991). Lain lähtökohtana on periaate, jonka mukaan toimivalta hallintoasioissa seuraa lainsäädäntövaltaa. Itsehallintolain 32 §:ssä säädetään järjestelmästä, jonka mukaan valtakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä voidaan siirtää määräajaksi tai toistaiseksi maakunnan viranomaiselle. Vastaavasti voidaan maakunnan hallinnolle kuuluvia tehtäviä siirtää valtakunnan viranomaiselle. Siirtäminen tapahtuu asetuksella ja maakunnan hallituksen suostumuksella. Itsehallintolain 32 §:n 3 momentin mukaan tasavallan presidentti antaa sopimusasetukset.

Lakiehdotus sisältää säännöksiä, jotka kuuluvat sekä valtakunnan että maakunnan lainsäädäntövaltaan. Euroopan unionin sisäasioiden rahastot kuuluvat pääasiassa valtakunnan lainsäädäntövallan piiriin. Siltä osin kuin ehdotettu laki sisältää maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvia säännöksiä, se ei tulisi sovellettavaksi maakunnassa. Euroopan unionin ohjelmakaudelle 2014—2020 Ahvenanmaan maakuntapäivät hyväksyi lainsäädäntövaltaansa kuuluvilta osin maakuntalain sisäasioiden rahastoista annetun lain soveltamisesta Ahvenanmaalla (Ålands författningssamling 8/2017). Maakuntalain lisäksi Ahvenanmaan maakunnalle kuuluvat sisäasioiden kansallisista ohjelmista johtuvat

vastuuviranomais- ja tarkastusviranomaistehtävät siirrettiin sopimusasetuksella sisäministeriön hoidettavaksi.

Sisäasioiden rahastojen ohjelmakauden 2021-2027 kansallisen toimeenpanon valmistelun yhteydessä on arvioitu, että sisäisen turvallisuuden rahastossa lainsäädäntövalta kuuluu maakunnalle itsehallintolain 18 §:n 6 kohdan nojalla siltä osin kuin kyse on itsehallintolaissa mainituin poikkeuksin yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä palo- ja pelastustointa koskevista asioista. Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastossa maakunnan lainsäädäntövaltaan on arvioitu kuuluvan maakunnassa tapahtuva kotoutumisen edistäminen. Tämän lainsäädäntövallan on maakuntalakien lainsäädäntövalvonnan yhteydessä katsottu olevan johdettavissa itsehallintolain 18 §:n 1, 4, 13, 14, 22 ja 23 kohdasta, jotka koskevat maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, kuntien hallintoa, sosiaalihuoltoa, opetusta ja oppisopimusta, elinkeinotoimintaa ja työllisyyden edistämistä. Sen vuoksi maakunnan lainsäädäntövaltaan katsotaan kuuluvan maakunnassa sijaitsevien kuntien vastaanottamiin pakolaisiin tai muihin maahanmuuttajiin kohdistuvat pääasialliset kotouttamistoimet. Rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukiväline koskee rajaturvallisuutta ja viisumipolitiikkaa ja kuuluu sen vuoksi kokonaan valtakunnan toimivaltaan.

Pykälän 2 momentin mukaan lakia sovellettaisiin sisäasioiden rahastojen varoista myönnettävään avustukseen, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu. Sisäasioiden rahastojen osalta ei ole tarkoitus ottaa käyttöön järjestelmää, jossa hallintoviranomainen myöntäisi kansallista vastinrahoitusta sisäasioiden rahastojen kautta saatavan Euroopan unionin rahoituksen ohella, kuten menetellään esimerkiksi silloin, kun komissio myöntää Euroopan unionin talousarviosta Suomeen Euroopan aluekehitysrahaston varoja. Lailla myönnettäisiin siis ainoastaan Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myönnettäviä sisäasioiden rahastojen varoja ohjelmakaudella 2021-2027. Laissa säädettäisiin avustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja valvonnasta. Ohjelmakautta 2021—2027 koskevista ohjelmista, niiden hallinnoinnista ja valvonnasta sekä varainhoidosta säädetään yleisasetuksessa. Rahastokohtaisissa erityisasetuksissa on kutakin rahastoa koskevia erityisiä säännöksiä. Yleisasetuksessa säädetään rahastoja koskevista yleisistä säännöistä, avustuksen periaatteista, rahoitustuen näkyvyydestä, avustusmuodoista ja teknistä apua koskevasta rahoituskehyksestä, kumppanuudesta, tiedottamisesta, viestinnästä, seurannasta, arvioinnista ja raportoinnista. Yleisesti Euroopan unionin ohjelmien varojen hallinnoinnista, valvonnasta ja seurannasta säädetään Euroopan unionin varainhoitoasetuksessa. Komissio tulee myös antamaan sisäasioiden rahastojen ohjelmia, toimien tarkastuksia, tukikelpoisten menojen korvaamista, sääntöjen vastaisuksien ilmoittamista, tietojen tallentamista sähköiseen järjestelmään ja säilyttämisestä järjestelmässä sekä kustannuksiin perustumatonta rahoitusta koskevia delegoituja säädöksiä ja täytäntöönpanosäädöksiä. Ohjelmakauden 2014-2020 rahastojen hallintointiin sekä rahastoista myönnettyyn ja mahdollisesti vielä myönnettävään tukeen sovelletaan jatkossakin ohjelmakauden 2014—2020 Euroopan unionin ja kansallisia säännöksiä.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtionavustuslakia koskeva viittaussäännös. Silloin kun ehdotettavassa laissa olisi jostakin seikasta erityissäännös, tulisi sitä soveltaa valtionavustuslain säännösten sijasta. Erityissäännökset johtuvat pääosin Euroopan unionin sääntelystä. Lakiehdotuksessa on muun muassa säädetty valtionavustuslakia tarkemmin toimivaltaisten viranomaisten tarkastusoikeudesta, virka-avusta sekä tietojen saannista ja luovuttamisesta. Avustuksen hallinnoinnissa tulevat sovellettaviksi myös hallintomenettelyä ja viranomaisten toimintaa koskevat yleislait.

2 § Määritelmät

Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin sisäasioiden rahastot. Sisäasioiden rahastoihin kuuluvat turvapaikka- ja maahanmuuttorahasto, sisäisen turvallisuuden rahasto sekä osana yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahastoa oleva rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukiväline.

Pykälän 2 kohdan mukaan sisäasioiden rahastojen varoilla tarkoitettaisiin Euroopan komission Euroopan unionin talousarviosta Suomelle myöntämiä sisäasioiden rahastojen varoja ohjelmakaudella 2021-2027.

Pykälän 3 kohdan mukaan yleisasetuksella tarkoitettaisiin Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevista rahoitussäännöistä annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta.

Pykälän 4 kohdan mukaan ohjelmalla tarkoitettaisiin yleisasetuksen 16 artiklan mukaista turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetukseen perustuvaa turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa koskevaa ohjelmaa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen mukaista sisäisen turvallisuuden rahastoa koskevaa ohjelmaa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineasetukseen perustuvaa rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevaa ohjelmaa.

Pykälän 5 kohdan erityistavoitteella tarkoitettaisiin turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 3 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 3 artiklassa ja sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 3 artiklassa tarkoitettua tavoitetta.

Pykälän 6 kohdan operatiivisella tuella tarkoitettaisiin turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 18 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 15 artiklassa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenmetyt rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua tukea;

Pykälän 7 kohdan temaattisella rahoitusvälineellä tarkoitettaisiin turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 9 artiklan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 8 artiklan sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 8 artiklan mukaisia määrärahoja;

Pykälän 8 kohdan hätäavulla tarkoitettaisiin turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 26 artiklan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 17 artiklan sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 23 artiklan mukaista tukea;

Pykälän 9 kohdan omarahoituksella tarkoitettaisiin avustuksen hakijan tai siirron saajan osuutta hankkeen tai toiminnan rahoituksesta, josta se vastaa itse. Omarahoitusosuus olisi siten avustuksen hakijan tai siirron saajan oman organisaation osuus hankkeen rahoituksesta.

Pykälän 10 kohdan muulla julkisella rahoituksella tarkoitettaisiin ulkopuolista rahoitusta, jonka valtio, kunta tai muu julkisyhteisö osoittaa avustettavaan hankkeeseen tai toimintaan ilman välittömän vastikkeen saamista, ja joka suoritetaan rahallisena suorituksena avustuksen hakijalle. Muuhun julkiseen rahoitukseen ei sisälly tässä määritelmässä mahdollinen Euroopan unionin talousarviosta myönnetty avustus.

Pykälän 11 kohdan muulla yksityisellä rahoituksella tarkoitettaisiin ulkopuolista rahoitusta, jonka yksityisoikeudellinen yhteisö tai luonnollinen henkilö osoittaa avustettavaan hankkeeseen tai toimintaan ilman välittömän vastikkeen saamista, ja joka suoritetaan rahallisena suorituksena avustuksen hakijalle.

Pykälän 12 kohdan tuotolla tarkoitettaisiin hankkeeseen tai toimintaan kohdistuvia tai siitä välittömästi aiheutuvia tuloja myynnistä, vuokrauksesta, palveluista, maksuista tai muista vastaavista lähteistä. Tuotolla ei tarkoitettaisi esim. erilaisia korvauksia, hyvityksiä, palautuksia taikka kustannusten oikaisuja, jotka vähennetään hankkeen yksittäisistä kustannuksista.

Pykälän 13 kohdan mahdollistavilla edellytyksillä tarkoitettaisiin yleisasetuksen artiklan 11 mukaisia edellytyksiä.

Pykälän 14 kohdan suoritusperusteisella kehyksellä tarkoitettaisiin yleisasetuksen artiklan 12 mukaista kehystä.

Pykälän 15 kohdan erityistoimella tarkoitettaisiin turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 15 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 14 artiklassa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenmukaisen rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 14 artiklassa tarkoitettua toimenpidettä.

Pykälän 16 kohdan yhteisellä erityistoimella tarkoitettaisiin useamman kuin yhden valtion hanketta, johon yksi tai useampi jäsenvaltio voi saada erityistoimeen tarkoitettua rahoitusta ohjelmaansa.

Pykälän 17 kohdan toimintaa ohjaavalla valtiolla tarkoitettaisiin sitä valtiota, jonka ohjelmaan vastuu yhteisen erityistoimen toteuttamisesta on kirjattu ja jolle on osoitettu unionin talousarviosta ohjelmaan määräraha erityistoimen toteuttamista varten.

Pykälän 18 kohdan osallistuvalla valtiolla tarkoitettaisiin sitä valtiota, jonka ohjelmaan osallistuminen yhteisen erityistoimen toteuttamiseen on kirjattu.

Pykälän 19 kohdan päätoteuttajalla tarkoitettaisiin yhteisen erityistoimen käynnistämisestä ja täytäntöönpanosta vastaavaa julkisyhteisöä tai yksityisoikeudellista oikeushenkilöä.

Pykälän 20 kohdan osatoteuttajalla tarkoitettaisiin yhteisen erityistoimen täytäntöönpanoon osallistuvaa julkisyhteisöä tai yksityisoikeudellista oikeushenkilöä.

Pykälän 21 kohdan kirjanpito toiminnolla tarkoitettaisiin yleisasetuksen 70 artiklan mukaista toimintaa.

Pykälän 22 kohdan siirron saajalla tarkoitettaisiin toimijaa, jolle avustuksen saaja siirtää edelleen osan hankkeen tai toiminnan avustuksesta.

3 § Kumppanuus

Pykälän 1 momentin mukaan yleisasetuksen 6 artiklan mukainen kumppanuus tarkoittaa sisäasioiden rahastojen osalta kansallisesti sitä, että ohjelma ja toimeenpanosuunnitelma valmistellaan, pannaan täytäntöön ja niitä seurataan sekä arvioidaan yhteistyössä kunkin sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta keskeisten ministeriöiden ja muiden viranomaisten, yhdistysten ja järjestöjen sekä muiden vastaavien tahojen kanssa. Säännöksen tarkoituksena on kansallisesti toteuttaa yleisasetuksen 6 artiklan mukaiset vaatimukset kumppanuusperiaatteen noudattamisesta. Kumppanuuden järjestäminen on annettu yleisasetuksessa jäsenvaltion tehtäväksi. Monitasoisen hallinnon periaatteiden mukaisesti jäsenvaltioiden on kuultava kumppaneita ohjelmien valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Kumppanuudessa tulisi olla mukana kaikki sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta keskeiset toimijat. Ohjelmaan ja ohjelman toimeenpanosuunnitelmaan sisältyy erityistavoitteita, jotka liittyvät myös muiden ministeriöiden kuin sisäministeriön toimialaan. Ohjelma ja toimeenpanosuunnitelma laadittaisiin tiiviissä yhteistyössä asianomaisten ministeriöiden ja niiden alaisen hallinnon sekä muiden relevanttien kumppaneiden kanssa. Yhtenä yhteistyön ulottuvuutena on pyrkiä varmistamaan, että eri ohjelmat ja niistä myönnettävä rahoitus täydentävät toisiaan. Ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston osalta keskeisessä asemassa olisivat sisäministeriön lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö, rahaston toimialueella toimivat alue- ja paikallishallinnon viranomaiset sekä muut relevantit viranomaiset, maahanmuuttajille suunnattuja erilaisia palveluita ja tukea tarjoavat yhdistykset ja järjestöt sekä työmarkkinaosapuolet. Sisäisen turvallisuuden rahaston osalta keskeisiä tahoja sisäministeriön ohella olisivat oikeusministeriö ja valtiovarainministeriö. Oikeusministeriö vastaa rikosentorjunnasta yleisesti mukaan lukien mm. korruptiontorjunta ja sillä on myös

uhrin asemaan ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyviä tehtäviä. Valtiovarainministeriön toimialaan kuuluvat tulliasiat. Rajaturvallisuuden- ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen osalta keskeisenä tahona sisäministeriön ohella olisivat ulkoministeriö, joka käsittelee viisumiasioita sekä valtiovarainministeriö, jonka toimialaan kuuluvat tulliasiat.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä kumppanuuteen kuuluvista tahoista ja kumppanuudesta eri tehtäviä hoidettaessa.

2 luku Ohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma

4 § Ohjelma

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sisäministeriö vastaa ohjelman valmistelusta. Ohjelmien valmistelussa noudatetaan yleisasetuksen yksityiskohtaisia säännöksiä. Yleisasetuksen 16 artiklassa säädetään, että jäsenvaltion on laadittava ohjelma, jolla rahasto pannaan täytäntöön tammikuun 1 päivästä 2021 joulukuun 31 päivään 2027 ulottuvalla kaudella. Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen osalta jäsenvaltion on laadittava ohjelmat yleisasetuksen liitteessä VI esitetyn ohjelmamallin mukaisesti. Yleisasetuksen 17 artiklassa on kuvattu ohjelmien yksityiskohtainen sisältö. Ohjelmassa kuvataan, miten jäsenvaltio kansallisesti pyrkii saavuttamaan rahaston tavoitteet. Ohjelmassa esitetään strategia, jonka mukaisesti ohjelmalla edistetään toimintapoliittisia tavoitteita ja sen tuloksista tiedotetaan. Ohjelman valmistelu tapahtuu sisäministeriössä virkatyönä sekä erilaisissa työryhmissä.

Euroopan unionin sisäasioiden rahastoista tuettavissa ohjelmissa on oltava erityistavoitteita. Jokaisessa ohjelmassa on esitettävä jäsenvaltion tärkeimpiä haasteita koskeva tiivistelmä, perustelut valituille toimintapoliittisille tavoitteille, niitä vastaaville erityistavoitteille ja avustusmuodoille, erityistavoitteet teknistä apua lukuun ottamatta sekä rahoitussuunnitelma. Edelleen ohjelmassa on esitettävä toimet, jotka on toteutettava sen varmistamiseksi, että yleisasetuksen 6 artiklan mukaiset kumppanit osallistuvat ohjelman laatimiseen ja kumppanien rooli ohjelman toteuttamisessa, seurannassa ja arvioinnissa. Ohjelmassa on myös esitettävä yleisasetuksen 11 artiklan ja liitteen III mukaisesti horisontaalisten mahdollistavien edellytysten osalta arvio siitä, onko kyseinen mahdollistava edellytys täyttynyt ohjelman toimittamispäivänä, ohjelman viestintää ja näkyvyyttä koskeva suunniteltu lähestymistapa sekä tieto hallintoviranomaisesta, tarkastusviranomaisesta ja elimestä, joka vastaanottaa komission suorittamat maksut. Ohjelmien erityistavoitteiden osalta yleisasetuksessa on vielä erityisiä vaatimuksia. Sisäministeriö vastaisi ohjelman yhteensovittamisesta. Yhteensovittamisessa huolehdittaisiin siitä, että ohjelma ja rahaston tavoitteiden kannalta merkityksellisten Euroopan unionin muiden ohjelmien mukaisesti toteutettavat toimenpiteet täydentävät toisiaan eikä niissä ole päällekkäisyyksiä.

Ohjelma on merkittävä kansallinen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen kehittämisen suunnittelun ja ohjauksen väline ja keskeinen väline sisäasioiden rahastojen kansallisessa toimeenpanossa. Sen vuoksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että

valtioneuvosto hyväksyisi ehdotuksen ohjelmaksi ennen sen toimittamista komissiolle. Sisäministeriö esittelisi asian valtioneuvostossa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ohjelman muuttamisessa noudatettavasta kansallisesta menettelystä. Momentissa säädettäisiin, että ohjelmaa muutettaessa on 8 §:ssä mainitun seurantakomitean hyväksyttävä hallintoviranomaisen tekemä ehdotus ohjelman muuttamisesta. Menettely vastaa yleisasetuksen 35 artiklan 2 kohdan d alakohtaa. Edelleen momentissa säädettäisiin, että muilta osin ohjelman muuttamisessa noudatetaan, mitä ohjelman valmistelusta säädetään. Ohjelman muuttaminen tehtäisiin käytännössä niin, että hallintoviranomainen valmistelisi esityksen ohjelman muuttamisesta kumppanuusperiaatetta noudattaen ja esittelisi sen seurantakomitealle. Seurantakomitea voisi esittää huomautuksia muutosesitykseen, jolloin se palautuisi takaisin hallintoviranomaisen valmisteluun. Saatuaan seurantakomitean hyväksynnän hallintoviranomainen toimittaisi esityksen ohjelman muuttamisesta valtioneuvoston yleisistunnon hyväksyttäväksi, jonka jälkeen esitys ohjelman muuttamisesta toimitettaisiin edelleen komission hyväksyttäväksi.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan, että sen estämättä mitä 2 ja 3 momentissa säädetään, sisäministeriö hyväksyy ehdotuksen ohjelman muuttamisesta 8 §:ssä mainitun seurantakomitean hyväksynnän jälkeen, jos ohjelman muuttaminen johtuu Euroopan komission erityistavoitteille suoraan kohdentamasta lisärahoituksesta, temaattisen rahoitusvälineen kautta osoitettavan rahoituksen lisäämisestä taikka merkitykseltään vähäisestä muutoksesta. Sisäministeriö hyväksyisi siis tässä tapauksessa komissiolle toimitettavan ehdotuksen ohjelman muuttamisesta. Komission suoraan kohdentama lisärahoitus ohjelmaan ja temaattisen rahoitusvälineen kautta osoitettavan rahoituksen lisääminen olisivat sellaisia muutoksia, joissa ei tarvittaisi valtioneuvostokäsittelyä ohjelman muutosesityksen tekemiselle. Temaattisen rahoitusvälineen kautta osoitettavaan rahoitukseen kuuluvat rahastokohtaisten asetusten mukaiset erityistoimet ja hätäapu sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston osalta asetuksen 16 ja 17 artiklojen mukaiset määrärahat. Komission suoraan ohjelmaan kohdentamalla lisärahoituksella tarkoitetaan tilanteita, joissa komissio lisää ohjelmaan tulevaa lisärahoitusta tiettyihin erityistavoitteisiin suoraan ilman kansallista harkintavaltaa rahoituksen kohdennuksesta. Momentissa säädetyissä tapauksissa kyse on tilanteista, joiden osalta muutosesityksen tekemisessä ei ole kansallista harkintavaltaa. Vastaava menettely on jo tällä hetkellä voimassa olevassa laissa komission ohjelmaan suoraan kohdentaman lisärahoituksen ja turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa koskevan asetuksen 16 ja 17 artiklan mukaista määrärahaa vastaavan määrärahan osalta. Seurantakomitea kytkettäisiin mukaan myös tällaisen muutoksen valmisteluun yleisasetuksen 35 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Seurantakomitea voisi esittää huomautuksia muutosesitykseen, jolloin se palautuisi takaisin hallintoviranomaisen valmisteluun. Momentissa säädettäisiin myös sisäministeriön mahdollisuudesta hyväksyä merkitykseltään vähäinen muutos. Merkitykseltään vähäinen muutos olisi muutos, joka ei ole valtioneuvostolain (175/2003) 12 §:ssä ja valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 §:ssä tarkoitettu yhteiskuntapoliittisesti ja taloudellisesti merkittävä asia. Mainittujen muutosten osalta hallintoviranomainen valmistelisi ja esittelisi asian seurantakomitealle ja

seurantakomitean hyväksynnän saatuaan hallintoviranomainen toimittaisi esityksen ohjelman muuttamisesta komissiolle.

Yleisasetuksen 19 artiklan 5 kohdan mukaisesti hallintoviranomainen voi ohjelmakauden aikana siirtää saman ohjelman saman rahaston eri toimintalinjaan summan, joka on enintään 15 % toimintalinjan alkuperäisistä määrärahoista. Nämä siirrot eivät saa vaikuttaa edellisiin vuosiin. Näitä siirtoja ei pidetä yleisasetuksen mukaan huomattavina, eivätkä ne edellytä komission päätöstä ohjelman muuttamisesta. Siirtojen on oltava sääntelyyn perustuvien vaatimusten mukaisia. Seurantakomitea pitää kytkeä mukaan myös tähän työhön. Hallintoviranomainen valmistelisi esityksen siirrosta seurantakomitealle. Hallintoviranomainen voisi tehdä lopullisen päätöksen ohjelmaan liittyvistä siirroista yleisasetuksen artiklan 19 kohdan 5 mukaisesti saatuaan asiassa seurantakomitean hyväksynnän. Yleisasetus ei edellytä komission hyväksyntää siirrolle. Komissiolle ainoastaan ilmoitetaan siirrosta.

Komission hyväksyntää ei vaadita myöskään sellaisten puhtaasti toimituksellisten tai tekstinlaadinnallisten korjausten tekemiseen, jotka eivät vaikuta ohjelman toteuttamiseen. Näistä korjauksista on kuitenkin ilmoitettava komissiolle yleisasetuksen 19 artiklan 6 kohdan mukaisesti. Tällaisten korjausten osalta seurantakomiteaa ei tarvitse kytkeä mukaan valmistelutyöhön. Hallintoviranomainen hyväksyisi toimituksellisten ja tekstinlaadinnallisten korjausten tekemisen ohjelmaan.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ohjelman ja sen muutosten valmistelusta.

5 § Ohjelman toimeenpanosuunnitelma

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sisäministeriö valmistelee ja hyväksyy seurantakomiteaa kuultuaan ohjelman perusteella ehdotuksen ohjelmaa täytäntöön panevaksi toimeenpanosuunnitelmaksi. Toimeenpanosuunnitelma kattaa koko ohjelmakauden. Sisäministeriö vastaa toimeenpanosuunnitelman yhteensovittamisesta sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta merkityksellisten Euroopan unionin muiden rahoitusvälineiden ja ohjelmien kanssa. Sisäasioiden rahastoja koskeva EU-lainsäädäntö ei edellytä ohjelman toimeenpanosuunnitelmaa. Toimeenpanosuunnitelma laadittaisiin koko ohjelmakaudelle ja sen tarkoituksena olisi tarkentaa käytännön tasolla ohjelmaa, jotta ohjelman täytäntöönpano olisi mahdollisimman tehokasta. Toimeenpanosuunnitelmaa olisi tarkoitus tarkastellaan vähintään väliarvioinnin yhteydessä ja tarvittaessa useamminkin. Koska toimeenpanosuunnitelma noudattaisi tarkasti ohjelmassa tehtyjä linjauksia ja keskittyisi ainoastaan ohjelman täytäntöönpanotoimiin, ehdotetaan, että sisäministeriö hyväksyisi toimeenpanosuunnitelman. Perustuslain 67 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistaan laajakantoiset ja periaatteellisesti tärkeät asiat sekä ne muut asiat, joiden merkitys sitä vaatii. Ehdotettavan lain 4 §:n mukainen ohjelma on perustuslain 67 §:n mukainen laajakantoinen ja periaatteellisesti tärkeä asia, joka pitää käsitellä valtioneuvoston yleisistunnossa. Ohjelman toimeenpanosuunnitelma on täytäntöönpanoasiakirja, jossa

toteutetaan käytännössä ohjelman mukaista linjaa, eikä sen käsittelylle valtioneuvoston yleisistunnossa nähdä perusteita. Ohjelman hyväksymisen yhteydessä valtioneuvosto on linjannut periaatteellisesti tärkeät asiat, joiden mukaisesti toimeenpanosuunnitelma toteutetaan. Näin ollen suunnitelmassa ei tehtäisi linjauksia, jotka olisivat ohjelman vastaisia taikka muuttaisi niitä. Yhteiskuntapoliittisesti ja taloudellisesti merkittävät asiat on jo päätetty ohjelmasta päätettäessä ja sen vuoksi toimeenpanosuunnitelman hyväksyminen voitaisiin antaa sisäministeriölle.

Momentissa mainitun yhteensovittamisen tarkoituksena on varmistaa, että eri rahastojen ohjelmien toimia koordinoitaisiin keskenään ja että eri ohjelmista avustettavat hankkeet ja toiminta täydentäisivät toisiaan. Kuten 4 §:ssä mainitun ohjelman valmistelussa, myös toimeenpanosuunnitelman valmistelussa olisi noudatettava yleisasetuksen artiklan 6 mukaista kumppanusperiaatetta. Sisäasioiden rahastojen tavoitteiden kannalta keskeiset ministeriöt, niiden alainen hallinto ja muut viranomaiset, yhdistykset ja järjestöt sekä muut vastaavat tahot osallistuisivat siten myös toimeenpanosuunnitelman valmisteluun.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että toimeenpanosuunnitelma sisältää ainakin kuvauksen ohjelman erityistavoitteiden mukaisesti toteutettavista toimista ja ohjelmaan sisältyvän rahoituksen tarkemmasta kohdentamisesta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että toimeenpanosuunnitelman muuttamisessa noudatetaan, mitä sen valmistelusta ja hyväksymisestä säädetään. Sisäministeriö valmistelisi ja hyväksyisi toimeenpanosuunnitelman muutoksen seurantakomiteaa kuultuaan.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä toimeenpanosuunnitelman valmistelussa noudatettavasta menettelystä ja sen sisällöstä.

2 luku Ohjelman hallinnointi

6 §. Hallintoviranomainen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sisäministeriö toimii yleisasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuna sisäasioiden rahastojen ohjelman hallintoviranomaisena. Hallintoviranomaisen tehtäviä hoitaisi ministeriön kansainvälisten asioiden yksikkö.

Pykälän 2 momentissa avattaisiin tarkemmin hallintoviranomaisen tehtäviä. Hallintoviranomainen vastaisi ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman täytäntöönpanosta, hallinnoinnista ja arvioinnista sekä kirjanpito toiminnasta, mahdollistavien edellytysten arvioinnista, suoritusperusteisen kehyksen laatimisesta ja kehyksen määrittämismenetelmistä sekä ohjelman vuotuisesta tuloksellisuuden tarkastelusta. Lisäksi hallintoviranomainen vastaisi seuraavista yleisasetuksen 63 artiklassa jäsenvaltiolle annetuista tehtävistä: yleisasetuksen liitteen X mukaisten keskeisten vaatimusten täyttämisen varmistamisesta omalta osaltaan, yleisasetuksen 63 artiklassa mainitun seurantajärjestelmän ja indikaattoreita koskevien tietojen laadusta ja luotettavuudesta, yleisasetuksen liitteen XI mukaisten

avustuksen jäljitysketjun osia koskevien asiakirjojen säilyttämisestä, tiedonvaihdesta komission kanssa yleisasetuksen liitteen XIII mukaisesti ja yleisasetuksen liitteen XIV mukaisen hallinnointi- ja valvontajärjestelmän kuvauksen tekemisestä ja päivittämisestä. Lisäksi hallintoviranomainen vastaisi muista sille osoitetuista tehtävistä, joista säädetään Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä ja ehdotettavassa laissa.

Yleisasetuksen 65 artiklassa säädetään, että jäsenvaltion on Euroopan unionin varainhoitoasetuksen soveltamiseksi yksilöitävä hallintoviranomainen ja tarkastusviranomainen. Yleisasetuksen 66 artiklan mukaan hallintoviranomainen vastaa ohjelman hallinnoinnista, jotta ohjelman tavoitteet voidaan toteuttaa. Artiklassa on listattu tarkemmin hallintoviranomaisen tehtäviä, joita ovat muun muassa avustettavien toimien valinta 67 artiklan mukaisesti, ohjelmien hallinnointi 68 artiklan mukaisesti, seurantakomitean työn tukeminen 69 artiklan mukaisesti ja seuranta, arviointia, varainhoitoa, varmuuksia ja tarkastuksia varten tarvittavien tietojen kirjaaminen ja tallentaminen sähköiseen järjestelmään. Yleisasetuksen 66 artiklassa on sisäasioiden rahastojen osalta säädetty, että tuettavien ohjelmien osalta kirjanpito toiminnon hoitaa hallintoviranomainen taikka kirjanpito toiminto hoidetaan sen vastuulla. Pykälässä ehdotetaan, että hallintoviranomainen vastaisi kirjanpito toiminnon hoitamisesta. Kirjanpito toiminnon järjestäminen on uusi toiminto. Kirjanpito toiminto sisältää muun muassa maksatushakemusten laatimisen ja toimittamisen komissiolle yleisasetuksen 85 ja 86 artiklan mukaisesti sekä tilityksen laatimisen 92 artiklan mukaisesti ja kaikkia tilityksen osatekijöitä koskevien tietojen säilyttämisen sähköisessä järjestelmässä. Kirjanpito toimintoon ei sisälly tarkastuksia avustuksen saajien tasolla.

Yleisasetuksen 11 artiklan mukaan jäsenvaltion on ohjelmaa valmistellessaan arvioitava, ovatko valittuun erityistavoitteeseen liitetyt mahdollistavat edellytykset täyttyneet. Kyse on jäsenvaltiotasolla sovellettavista ennakoehdoista, joiden tulee toteutua. Jäsenvaltion on määriteltävä kussakin ohjelmassa tai ohjelman muutoksessa, mitkä mahdollistavat edellytykset ovat täyttyneet ja mitkä eivät ja annettava täyttymistä koskevat perustelut. Sisäasioiden rahastoja koskevat yleisasetuksen liitteessä III määritellyt horisontaaliset mahdollistavat edellytykset ja niitä koskeva arviointikriteerit. Horisontaalisia mahdollistavia edellytyksiä sovelletaan kaikkiin erityistavoitteisiin. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen vastaisi mahdollistavien edellytysten arvioinnista sisäasioiden rahastojen osalta.

Yleisasetuksen 12 artiklan mukaan jäsenvaltion on laadittava suoritusperusteinen kehys, jonka avulla ohjelman tuloksellisuutta sen täytäntöönpanon aikana voidaan valvoa ja arvioida ja jonka avulla siitä voidaan raportoida ja joka edistää rahastojen yleisen tuloksellisuuden mittaamista. Artiklan mukaan suoritusperusteinen kehys muodostuu rahastokohtaisissa asetuksissa säädettyihin erityistavoitteisiin liittyvistä tuotos- ja tulosindikaattoreista, vuoden 2024 loppuun mennessä saavutettavista välitavoitteista tuotosindikaattorien osalta sekä vuoden 2029 loppuun mennessä saavutettavista tavoitteista tuotos- ja tulosindikaattorien osalta. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen vastaisi suoritusperusteisen kehysten laatimisesta sisäasioiden rahastojen osalta. Yleisasetuksen 13

artiklan mukaan jäsenvaltio vastaa suoritusperusteisen kehyksen määrittämismenetelmästä. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen vastaisi kehyksen määrittämismenetelmästä.

Yleisasetuksen 36 artiklassa on mainittu komission ja jäsenvaltion vuotuinen tuloksellisuuden tarkastelu. Ehdotettavassa laissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen vastaisi vuotuisesta tuloksellisuuden tarkastelusta sisäasioiden rahastojen osalta.

Yleisasetuksessa on hallintoviranomaiselle annettu lisäksi tehtäviä, jotka liittyvät muun muassa tietojen siirtämiseen (artikla 37), ohjelmien arviointiin (artikla 39), näkyvyys- ja viestintätoimiin (artiklat 42 ja 43) sekä hallintoviranomaisen vastuualueeseen rahastojen täytäntöönpanon ja ohjelmia koskevan viestinnän avoimuuden osalta (artikla 44). Yleisasetuksen 67 artiklan mukaan hallintoviranomaisen on vahvistettava toimien valintaa varten perusteet ja menettelyt, jotka ovat syrjimättömiä ja avoimia ja joilla varmistetaan 67 artiklan asettamat vaatimukset. Yleisasetuksen 68 artiklassa on tarkemmat säännökset hallintoviranomaisen suorittamasta ohjelman hallinnoinnista.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä hallintoviranomaisen tehtävistä.

7 § Tarkastusviranomainen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että [valtiovarainministeriön valtiovarain controller] toimii yleisasetuksen 65 artiklassa tarkoitettuna sisäasioiden rahastojen ohjelman tarkastusviranomaisena.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tarkastusviranomainen vastaisi yleisasetuksen liitteen X mukaisten hallinto- ja valvontajärjestelmää koskevien keskeisten vaatimusten täyttämisen varmistamisesta omalta osaltaan. Liitteen X mukaisesti tarkastusviranomaisen vastuulla on mm. asianmukaisten järjestelmätarkastusten tekeminen, toimien asianmukaiset tarkastukset, joilla tarkoitetaan tuettujen toimien ja niiden menojen tarkastusta otannan perusteella, asianmukaiset tilintarkastukset sekä asianmukaiset menettelyt luotettavan tarkastuslausunnon antamiseksi ja vuotuisen tarkastuskertomuksen laatimiseksi. Tarkastusviranomainen arvioi hallinto- ja valvontajärjestelmän toiminnan tehokkuutta liitteen X taulukon 2 mukaiseen luokitteluun perustuen. Momentissa säädettäisiin edelleen, että tarkastusviranomainen vastaisi myös tiedonvaihdesta komission kanssa yleisasetuksen liitteen XIII mukaisesti. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että tarkastusviranomainen vastaisi niistä tehtävistä, joista Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä ja ehdotettavassa laissa säädettäisiin. Yleisasetuksen 65 artiklan kohdassa 2 säädetään, että tarkastusviranomaisen on oltava julkinen viranomainen, joka on toiminnallisesti riippumaton tarkastuksen kohteista. Yleisasetuksen 71 artiklassa säädetään, että tarkastusviranomaisen vastuulla on suorittaa järjestelmätarkastuksia ja toimien tarkastuksia, joilla tarkoitetaan tuettujen toimien ja niiden menojen tarkastuksia sekä tilintarkastuksia, jotta se voi tarjota komissiolle riippumattoman varmuuden hallinnointi- ja valvontajärjestelmien tehokkaasta

toiminnasta ja komissiolle toimitettuun tilitykseen sisältyvien menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Järjestelmätarkastukset tarkoittavat rahaston hallintojärjestelmän tarkastamista, eli lähinnä hallintoviranomaisen ja sen hoitaman kirjanpito toiminnon hallinnointi- ja valvontajärjestelmän tarkastamista. Tarkastustyö on toteutettava kansainvälisesti hyväksytyjen tilintarkastusstandardien mukaisesti. Tarkastusviranomaisen on laadittava ja toimitettava komissiolle varainhoitoasetuksen mukainen vuotuinen tarkastuslausunto sekä vuotuinen valvontakertomus, joka täyttää Euroopan unionin varainhoitoasetuksen vaatimukset.

Yleisasetuksen 72 artiklassa säädetään, että tarkastusviranomaisen on laadittava riskinarviointiin perustuva tarkastusstrategia, jossa otetaan huomioon 63 artiklan 9 kohdassa tarkoitettu hallinnointi- ja valvontajärjestelmän kuvaus ja joka kattaa järjestelmätarkastukset ja toimien tarkastukset. Tarkastusstrategiaan on sisällyttävä juuri nimettyjen hallintoviranomaisten ja kirjanpito toiminnosta vastaavien viranomaisten järjestelmätarkastuksia, jotka on toteutettava yhdeksän kuukauden kuluessa viranomaisten ensimmäisestä toimintavuodesta. Tarkastusstrategia on laadittava liitteessä XVIII esitetyn mallin mukaisesti, ja sitä on päivitettävä vuosittain sen jälkeen, kun ensimmäinen vuotuinen valvontakertomus ja tarkastuslausunto on toimitettu komissiolle. Se voi kattaa yhden tai useamman ohjelman.

Yleisasetuksen 73 artiklassa on tarkempia säännöksiä toimien tarkastuksista. Yleisasetuksen 74 artiklassa säädetään yhden tarkastuksen periaatteesta ja suhteellisuusperiaatteesta, kun komissio ja tarkastusviranomaiset määrittävät unionin talousarviolle aiheutuvan riskin tasoa. Kyse on siitä, että komission ja tarkastusviranomaisen pitäisi tarkastusta tehdessään ensisijaisesti käyttää yleisasetuksen 66 artiklan 1 kohdan e alakohdassa mainitun sähköisen järjestelmätietoja sekä hallinnon tarkastusten tuloksia ja pyydettyä vasta näiden tietojen jälkeen mahdollisia lisätietoja tuensaaajilta, jos se nähdään tarpeelliseksi. Sisäasioiden rahastojen osalta säädetään 74 artiklan 3 kohdassa, että kun toimien tukikelpoisten menojen kokonaismäärä on enintään 200 000 euroa tarkastusviranomaisen tai komission tarkastaa toimen ainoastaan kerran ennen sitä tilivuotta koskevan tilityksen toimittamista, jonka aikana toimi on saatettu päätökseen. Yleisasetuksessa säädetään edelleen, että tarkastusviranomaisen tai komission tarkastaa muut toimet ainoastaan kerran kutakin tilivuotta kohden ennen sitä tilivuotta koskevan tilityksen toimittamista, jonka aikana toimi on saatettu päätökseen. Komissio tai tarkastusviranomaiset ei tarkasta toimia tietyssä vuonna, jos tilintarkastustuomioistuin on jo suorittanut tarkastuksen kyseisenä vuonna, edellyttäen, että komissio tai tarkastusviranomaiset voi käyttää tilintarkastustuomioistuimen näitä toimia koskevan tarkastustyön tuloksia omien tehtäviensä hoitamiseen. Yhden tarkastuksen periaatteesta riippumatta, mikä tahansa toimi voidaan tarkastaa useammin kuin kerran, jos tarkastusviranomaiset katsoo ammatillisen harkintansa perusteella, että muutoin ei ole mahdollista laatia pätevää tarkastuslausuntoa.

Hallintoviranomaistehtävä on eriytettävä yleisasetuksen 65 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Yleisasetuksen 65 artiklan 4 kohdassa säädetään, että jäsenvaltion on huolehdittava tehtävien erottamista koskevan periaatteen noudattamisesta ohjelmasta vastaavien viranomaisten välillä

ja niiden sisällä. Hallintoviranomaistehtävä ehdotetaan sijoitettavaksi sisäministeriöön ja tarkastusviranomaistehtävä [valtiovarainministeriöön].

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus tarvittaessa antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä tarkastusviranomaisen tehtävistä ja tehtävien järjestämisestä.

8 § Seurantakomitea

Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto asettaisi ohjelmalle seurantakomitean. Seurantakomitean toimikausi alkaisi viimeistään kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun komissio on hyväksynyt 4 §:ssä mainitun ohjelman. Yleisasetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion on perustettava ohjelman toteuttamista seuraava komitea kolmen kuukauden kuluessa päivästä, jona jäsenvaltiolle ilmoitettiin ohjelman hyväksymispäätöksestä. Jokaiselle sisäasioiden rahaston ohjelmalle asetettaisiin ohjelmakaudelle oma seurantakomiteansa. Seurantakomiteassa ovat edustettuina ne 3 §:n 1 momentissa tarkoitetut tahot, joilla on keskeinen merkitys sisäasioiden rahaston tavoitteiden kannalta. Seurantakomitean kokoonpanossa noudatetaan yleisasetuksen artiklan 6 asettamia vaatimuksia kumppanuudesta. Sisäministeriö päättää muutoksista seurantakomitean kokoonpanossa ja jäsenistössä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin seurantakomitean tehtävistä. Seurantakomitea hoitaisi sille yleisasetuksen 35 artiklassa säädetyt tehtävät. Edelleen pykälässä säädettäisiin, että seurantakomitea osallistuu 5 §:ssä mainitun toimeenpanosuunnitelman valmisteluun, täytäntöönpanoon, seurantaan ja arviointiin. Yleisasetuksen 35 artiklassa säädetään, että seurantakomitean tehtävänä on tarkastella 1) edistymistä ohjelman toteuttamisessa ja sen välitavoitteiden ja tavoitteiden toteutumisessa, 2) ongelmia, jotka vaikuttavat ohjelman tuloksellisuuteen ja toimenpiteitä niiden ratkaisemiseksi, 3) ohjelman vaikutusta aiheellisissa maakohtaisissa suosituksissa yksilöityihin haasteisiin, 4) edistymistä arviointien toteuttamisessa ja niitä koskevien yhteenvedojen laatimisessa sekä havaintojen johdosta mahdollisesti toteutettavissa toimissa, 5) viestintätoimien ja näkyvyyttä lisäävien toimien toteutusta, [6) tilanteen mukaan edistymistä strategisesti merkittävien toimien toteuttamisessa,] 7) mahdollistavien edellytysten täyttymistä ja niiden soveltamista koko ohjelmakauden ajan sekä 8) tilanteen mukaan edistymistä julkisten laitosten ja tuensaajien hallinnollisten valmiuksien kehittämisessä. Edelleen seurantakomitean tehtävänä on hyväksyä toimien valinnassa käytettävät menetelmät ja kriteerit ja niihin tehtävät muutokset, ohjelmien vuotuinen tuloksellisuuskertomus, arviointisuunnitelma ja siihen tehtävät muutokset sekä ohjelman muuttamista koskevat hallintoviranomaisen tekemät ehdotukset ja yleisasetuksen 19 artiklan 5 kohdan ja 21 artiklan siirtoja koskevat ehdotukset. Seurantakomitealla tulee olemaan aiempaa merkittävämpi asema ohjelmaa muutettaessa. Yleisasetuksen mukaisesti seurantakomitea hyväksyy tietyissä tilanteissa ohjelman muutokset. Seurantakomitean tehtävä ei ole jatkossa osallistua yksittäisten avustettavien toimien valintaan. Hallintoviranomainen vastaa toimien valinnasta yleisasetuksen 67 artiklan mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan seurantakomitean jäsenen tämän toimiessa tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että seurantakomitea vahvistaa itse oman työjärjestyksensä. Yleisasetuksen 33 artiklan 2 kohdassa säädetään, että kukin seurantakomitea vahvistaa oman työjärjestyksensä. Työjärjestyksessä määrättäisiin seurantakomitean kokouksista, asian käsittelystä seurantakomiteassa, sen päätöksentekomenettelyistä sekä sen mahdollisuudesta kuulla asiantuntijoita. Työjärjestyksessä seurantakomitea voisi esimerkiksi päättää kirjallisen menettelyn käyttämisestä päätöksentekomenettelyn yhteydessä. Momentissa säädettäisiin, että seurantakomitean päätökseksi tulee kanta, jota kaksi kolmannesta äänestäneistä on kannattanut.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että seurantakomitean toimikausi päättyy, kun Euroopan komissio on hyväksynyt turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 30 artiklan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 26 artiklan taikka rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen perustamisesta yhdenmisen rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 27 artiklan mukaisen lopullisen tuloksellisuuskertomuksen. Edelleen momentissa säädettäisiin, että toimikautta voidaan jatkaa, jos seurantakomitean tehtävien hoitaminen sitä vaatii.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä seurantakomitean asettamisesta, tehtävistä, kokoonpanosta, työjärjestyksestä ja toimikaudesta.

4 luku Avustusmenettely

9 § Avustuksen saaja

Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää julkisyhteisölle ja yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle. Avustusta ei voisi myöntää luonnolliselle henkilölle taikka toiminimelle. Rahastokohtaisissa asetuksissa on säädetty, että luonnolliset henkilöt eivät ole osallistumiskelpoisia rahastoista avustettaviin toimiin. Yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä ovat kauppaoikeudelliset yhteisöt, kuten osakeyhtiöt ja osuuskunnat, samoin kuin siviilioikeudelliset yhteisöt, joita ovat yhdistykset ja säätiöt. Avustus hankkeen tai toiminnan toteuttamiseen myönnetään yhdelle avustuksen saajalle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että avustuksen saajalla on oltava riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke tai toiminta. Vaatimus luo hallintoviranomaiselle oikeuden ja velvollisuuden tarkistaa avustuksen hakijan taloudellista asemaa siten, että se voi varmistua siitä, että hakijalla on koko sen ajanjakson, jolle avustus myönnetään, taloudelliset edellytykset toteuttaa hanke tai toiminta. Muilla edellytyksillä tarkoitetaan esimerkiksi hakijan hallinnollisia tai tiedollisia edellytyksiä hankkeen tai toiminnan toteuttamiseen. Avustuksen saajalla on lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaan saadun tai

avustetun toiminnan jatkuvuudesta avustuksen myöntämisen päätyttyä, ellei se hankkeen tai toiminnan luonteen vuoksi ole tarpeetonta. Tarkoituksena on vahvistaa hankkeilla aikaansaatuisten toimintojen ja tulosten ja avustetun toiminnan pidempiaikaista vaikuttavuutta. Jos hanke on kertaluonteinen tai hankkeen tai toiminnan luonne on muutoin sellainen, ettei sillä ole tarkoitettukaan saatavan aikaan pysyvää hyötyä, ei jatkuvuutta edellytettäisi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että avustus yhteiseen erityistoimeen voidaan myöntää päätoteuttajalle.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä avustuksen saajasta.

10 § Avustuslajit

Pykälän 1 momentin mukaan avustus voitaisiin myöntää erityisavustuksena tai kohdennettuna yleisavustuksena. Sisäasioiden rahastoissa sovellettavaksi tulisivat valtioneuvoston asetuksella mukaiset avustuslajit erityisavustus ja yleisavustus. Erityisavustus voitaisiin myöntää sisäasioiden rahastoissa hankeavustuksena. Yleisavustus voitaisiin myöntää kohdennettuna yleisavustuksena, joka kohdistuu tiettyyn osaan avustuksen saajan toiminnasta, koska rahastokohtaisissa asetuksissa määritellään tuen käyttökohteet: turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 18 artiklan, sisäisen turvallisuudenrahastoasetuksen 15 artiklan sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineasetuksen 15 artiklan mukaisesti. Yleisavustusta ei näin voitaisi myöntää avustuksen saajan toimintaan yleisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan erityisavustus voitaisiin myöntää hankeavustuksena kokeilu-, käynnistämisen-, tutkimus- tai kehittämishankkeeseen, tai avustuksena aineellisen tai aineettoman hyödykkeen hankintaan. Erityisavustus voitaisiin myöntää myös muuhun tarkoitukseltaan rajattuun hankkeeseen. Uudella ohjelmakaudella avustusta tullessiin myöntämään edelleen pääasiassa erityisavustuksina hankkeisiin. Hankeavustusta myönnettäisiin turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 12 artiklan 1 ja 3 kohtien mukaisesti hankkeisiin, 2 kohdan mukaisesti erityistoimiin ja 5 kohdan mukaiseen hätäapuun, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 11 artiklan 1 ja 3 kohtien mukaisesti hankkeisiin, 2 kohdan mukaisesti erityistoimiin ja 5 kohdan mukaiseen hätäapuun ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 11 artiklan 1 ja 3 kohtien mukaisesti hankkeisiin, 2 kohdan mukaisesti erityistoimiin ja 5 kohdan mukaiseen hätäapuun.

Pykälän 3 momentin mukaan kohdennettua yleisavustusta voitaisiin myöntää tiettyyn osaan avustuksen saajan toiminnasta. Kohdennettuna yleisavustuksena voitaisiin myöntää vain operatiivista tukea. Luonteeltaan operatiivinen tuki on yleisavustusta tiettyyn osaan avustuksen saajan toiminnasta. Uudella ohjelmakaudella operatiivinen tuki on avustusmuotona turvapaikka- ja maahanmuuttorahastossa, sisäisen turvallisuuden rahastossa sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineessä. Operatiiviseen tukeen ohjelmassa kohdennettua määrärahaa voitaisiin käyttää tukemaan viranomaisia, jotka vastaavat sellaisten tehtävien ja palvelujen suorittamisesta, jotka muodostavat unionin

hyväksi suoritettavan julkisen palvelun, kuten turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 18 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 15 artiklassa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 15 artiklassa säädetään. Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 12 artiklan 4 kohdan, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 11 artiklan 4 kohdan ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti operatiivisella tuella voidaan kattaa näiden tehtävien ja palvelujen suorittamisesta aiheutuneita avustuskelpoisia menoja ja kustannuksia täysimääräisesti.

11 § Avustuksen myöntämisen edellytykset

Pykälässä säädettäisiin avustuksen myöntämisen edellytyksistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että avustettava hanke tai toiminta on ohjelman ja toimeenpanosuunnitelman mukainen ja se edistää Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä, ohjelmassa ja toimeenpanosuunnitelmassa asetettuja tavoitteita. Edelleen momentissa säädettäisiin, että avustettavan hankkeen tai toiminnan tarkoituksena on muu kuin taloudellisen edun tuottaminen avustuksen saajalle. Euroopan unionin varainhoitoasetuksen 192 artiklan mukaan avustuksen tarkoituksena tai tuloksena ei saa olla voiton tuottaminen avustuksen saajan toimen tai työohjelman puitteissa (voiton tuottamisen kieltävä periaate). Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on myös se, että avustettava hanke tai toiminta täyttää seurantakomitean vahvistamat valinnassa käytettävät valintaperusteet.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisen edellytyksistä.

12 § Avustuksen siirtäminen toiselle avustettavan hankkeen tai toiminnan toteuttamista varten

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen voi päättää, että avustuksen saaja voi siirtää osan hankkeen tai toiminnan toteuttamista varten myönnetystä avustuksesta sellaiselle julkisyhteisölle tai yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle, joka täyttää tässä laissa avustuksen saajalle asetetut edellytykset. Velvoitteesta siirtää avustus tehtäisiin merkintä avustuspäätökseen. Avustuksen siirtämisellä tarkoitettaisiin tietyn rahamääräisen osan siirtämistä. Avustuksen saajan velvollisuuksia tai oikeuksia ei olisi tarkoitus siirtää. Siirtämisellä ei tarkoiteta julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön alaan kuuluvia avustettavan hankkeen tai toiminnan toteuttamiseksi suoritettavia tavara- tai palveluhankintoja. Tämä tarkoittaisi sitä, että avustuksen siirtämisellä ei saa kiertää julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä. Siirron saajan tulee olla sellainen julkisyhteisö tai yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, joka täyttää laissa avustuksen saajalle asetetut edellytykset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että siirron edellytyksenä on, että avustuksen saajan käyttöön jää merkittävä osuus avustuksesta. Merkittävä osuus määräytyy hanke- ja toimintakohtaisesti. Merkittävää osuutta ei ole haluttu laissa tarkemmin määrittää, koska se saattaa vaihdella merkittävästi hankkeesta tai toiminnasta riippuen. Avustusta ei siis kuitenkaan saa siirtää kokonaan. Edelleen siirron edellytyksenä olisi, että siirron saajan on itse osallistuttava omarahoituksellaan hankkeesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen, jollei avustusta ole myönnetty operatiivisena tukena tai hätäapuna tai muuna Euroopan unionin talousarviosta täysimääräisenä myönnettävissä olevana avustuksena taikka poikkeamiseen ole muuten hankkeen luonteen vuoksi perusteltua syytä. Operatiivinen tuki ja hätäapu myönnetään siten, että se kattaa hankkeen tai toiminnan hyväksyttävien kustannusten täyden määrän. Sen vuoksi ei ole tarpeen säätää siirron saajan omaa rahoitusta koskevasta edellytyksestä. Siirron saajan tulisi lähtökohtaisesti itse omalla rahoituksellaan osallistua hankkeesta aiheutuviin kustannuksiin, jollei poikkeamiseen ole hankkeen luonteen vuoksi perusteltua syytä. Samoin poikkeuksen muodostaisi muu Euroopan unionin talousarviosta täysimääräisenä myönnettävissä oleva avustus. Tällöin olisi kyse Euroopan unionin talousarviosta jäsenvaltiolle rahaston ohjelmaan myönnettävästä lisärahoituksesta, joka on jonkin EU-säädöksen nojalla korvamerkitty tiettyyn tarkoitukseen ja jonka osalta kyseisessä säädöksessä todetaan, että rahoitus voi kattaa täysimääräisesti hyväksyttävät kustannukset. Omarahoitusosuus sitouttaa siirron saajaa hankkeeseen. Vaatimuksesta voidaan kuitenkin joustaa, esimerkiksi jos tehtävien tai vastuuden jaon vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että siirron saajalta ei vaadittaisi omarahoitusosuutta tai tilanteessa, jossa pienemmän toimijan ei ole tarkoituksenmukaista tuoda hankkeeseen omaa rahoitusta, mutta sen asiantuntemus olisi kuitenkin tärkeä hankkeen toteuttamiseksi. Kolmantena siirron edellytyksenä momentissa mainittaisiin se, että avustuksen siirtäminen on hankkeen tai toiminnan toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

Pykälän 3 momentin mukaan avustuksen saajan on ennen siirtoa, siirron saajan kanssa laadittavin sopimuksin varmistettava, että siirron saaja täyttää avustuksen myöntämiselle, maksamiselle ja tarkastamiselle asetetut edellytykset ja että siirron saaja sitoutuu noudattamaan avustuksen käytölle asetettuja ehtoja. Sopimuksen tulee sisältää osapuolten perustietojen lisäksi ainakin kunkin osapuolen tehtävät, vastuut ja roolin hankkeessa tai toiminnan toteuttamisessa. Sopimuksesta pitää ilmetä myös hankkeen tai toiminnan tulosten hyödyntäminen sekä rahoituksen kulku. Sopimus olisi laadittava kaikkien siirron saajien kanssa. Jos avustus päätettäisiin periä takaisin, avustuksen saaja vastaisi avustuksen siirrosta huolimatta sen maksamisesta korkoineen takaisin hallintoviranomaiselle. Vaikka osa avustuksesta olisi siirretty, olisi avustuksen saaja edelleen vastuussa hankkeen tai toiminnan asianmukaisesta toteuttamisesta ja ehtojen noudattamisesta suhteessa hallintoviranomaiseen. Hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella olisi myös oikeus tarkastaa siirron saajan toimintaa vastaavalla tavalla kuin avustuksen saajan toimintaa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä avustuksen siirtämisen edellytyksistä ja menettelyistä.

13 § Hyväksyttävät kustannukset

Pykälän 1 momentin mukaan avustusta voitaisiin myöntää avustettavasta hankkeesta tai toiminnasta aiheutuviin, hallintoviranomaisen hyväksymän, avustettavaa hanketta tai toimintaa koskevan kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman sekä hanke- tai toimintasuunnitelman mukaisiin tukikelpoisiin kustannuksiin, jotka täyttävät yleisasetuksen 57 artiklassa ja ehdotettavassa laissa tarkoitettut edellytykset. Yleisasetuksen 57 artiklan mukaan menojen tukikelpoisuus määritetään kansallisten sääntöjen perusteella, paitsi jos yleisasetuksessa taikka rahastokohtaisissa säännöissä tai yleisasetuksen taikka rahastokohtaisten asetusten perusteella on vahvistettu erityissääntöjä. Hyväksyttäviä kustannuksia määritettäessä huomioidaan yleisasetuksen 58 artiklassa mainitut tukeenkelpaamattomat kustannukset. Avustushakemukseen olisi sisällytettävä hankkeen tai toiminnan kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma, johon olisi merkittävä kaikki hankkeen tai toiminnan kustannukset ja rahoitus. Hallintoviranomainen hyväksyy avustuspäätöksessään hankkeen tai toiminnan kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman, joita avustuksen saajan on noudatettava. Hallintoviranomaisen hyväksynnällä on merkitystä arvioitaessa sitä, onko avustuksen saaja noudattanut avustuspäätöksen ehtoja. Vaikka kustannukset ja rahoitus, niiden jakautuminen ja toteutusaika perustuvat hakuvaiheessa arvioon, tulee hankkeen tai toiminnan kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma laatia mahdollisimman täsmällisesti tuolloin käytettävissä olevaan tietoon perustuen. Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman lisäksi avustushakemukseen olisi sisällytettävä avustettavan hankkeen tai toiminnan suunnitelma. Siinä tulisi mainita muun muassa hankkeen tai toiminnan tavoitteet, niiden saavuttamiseksi tarvittavat toteuttamistoimet ja odotettavissa olevat tulokset sekä arvio toteuttamisajasta ja rahoituksesta. Suunnitelmassa tulisi myös esittää hankkeen tai toiminnan yhteys ohjelmaan ja toimeenpanosuunnitelmaan, josta sitä on haettu rahoitettavaksi, hankkeen tai toiminnan vaikutukset ja tulokset sekä muut hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeelliset seikat. Suunnitelmaan olisi sisällytettävä myös tiedot siitä, miten avustettavaa toimintaa tai hankkeen tuloksena syntyvää toimintaa on tarkoitus jatkaa avustuksen myöntämisen päätyttyä, jollei tämä olisi toiminnan luonteen vuoksi ilmeisen tarpeetonta. Edelleen momentissa säädettäisiin, että 61 artiklan 1 kohdan mukaisia luontoissuorituksia ei voi käyttää rahastoissa rahoitettavissa hankkeissa tai toiminnassa. Momentissa myös säädettäisiin, että hyväksyttävinä kustannuksina pidetään todellisia, avustuspäätöksen mukaisia, toteuttamisen kannalta tarpeellisia ja määrältään kohtuullisia kustannuksia. Kohtuullisuuden vaatimus on yleinen periaate EU-rahoituksen yhteydessä. Kustannusten kohtuullisuus on kaikessa hanketoiminnassa kaikilla hallinnonaloilla perusvaatimus. Hyväksyttävien kustannusten taustalla ovat moitteettoman varainhoidon periaatteen asettamat edellytykset.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hankkeen tai toiminnan kustannusarvioon merkittyjen tukikelpoisten kustannusten on oltava yhtä suuret kuin rahoitussuunnitelmaan merkitty avustettavan hankkeen tai toiminnan rahoitus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että avustusta ei myönnetä kustannuksiin, jotka ovat syntyneet ennen avustuspäätöksen tekemistä, jollei perustellusta syystä muuta johdu. Tilanne, jossa esimerkiksi tiukan ulkopuolelta tulevan aikataulun vuoksi täytäntöönpanotoimiin tai muihin toimiin on ryhdyttävä, jotta voidaan täyttää viranomaiselle asetetut edellytykset tai

välttää vahingoilta, voisivat muodostaa perustellun syyn. Avustusta ei kuitenkaan myönnetä kustannuksiin, jotka ovat syntyneet ennen hakemuksen vireilletuloa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä kustannusten tukikelpoisuudesta ja hyväksyttävyydestä sekä siitä, milloin ennen avustuspäätöksen tekemistä syntyneisiin kustannuksiin voidaan perustellusta syystä myöntää avustusta. Asetustasolla tullaan säätämään tarkemmin myös kustannuksista, joihin avustusta ei myönnetä.

14 § Avustuksen määrä ja avustusmuodot

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että avustus myönnetään yleisasetuksen 48 artiklassa, turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 12 artiklassa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 11 artiklassa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineasetuksen 11 artiklassa tarkoitettuun tavoin prosentuaalisena osuutena avustettavan hankkeen tai toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista tosiasiallisesti aiheutuneisiin ja maksettuihin kustannuksiin, yksikkökustannuksiin tai kiinteämääräiseen rahoitukseen perustuen taikka kertakorvauksena. Avustus voidaan myöntää myös mainittujen avustusmuotojen yhdistelmänä.

Avustus myönnettäisiin yleisasetuksen 48 artiklassa, turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 12 artiklan 1-5 kohdissa, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen 11 artiklan 1-5 kohdissa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen 11 artiklan 1-5 kohdissa tarkoitettuun tavoin prosentuaalisena osuutena. Unionin talousarviosta maksettavan rahoituksen osuus hankkeen kaikista tukikelpoisista menoista on enintään 75 prosenttia. Unionin talousarviosta maksettavan rahoituksen osuus hankkeen kaikista tukikelpoisista kustannuksista voidaan eräiden rahastokohtaisissa asetuksissa määriteltyjen erityistoimien osalta korottaa 90 prosenttiin. Lisäksi rahoituksen osuus voidaan korottaa 90 prosenttiin toimissa, jotka on määritelty turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen liitteessä IV, sisäisen turvallisuuden rahastoasetuksen liitteessä IV ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälinettä koskevan asetuksen liitteessä IV.

Myönnettäessä avustusta prosentuaalisena osuutena avustettavan hankkeen tai toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista avustusta voitaisiin myöntää yleisasetuksen 48 artiklan 1 kohdan mukaisesti tosiasiallisesti syntyneisiin ja maksettuihin hyväksyttäviin kustannuksiin, yksikkökustannuksiin tai kiinteämääräisenä rahoituksena. Yleisasetuksen 48 artiklan 1 kohdan mukaan avustus voidaan myöntää avustuksen saajalle artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti korvauksina, jotka kattavat toimien täytäntöönpanosta tosiasiallisesti aiheutuneet ja maksetut tukikelpoiset kustannukset mukaan luettuina luontoissuoritukset ja poistot. Sisäasioiden rahastoissa luontoissuorituksia ei voitaisi kuitenkaan sisällyttää tukikelpoisiin kustannuksiin 13 pykälän 1 momentin mukaisesti. Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti avustus voidaan myöntää avustuksen saajalle lisäksi vakioyksikkökustannuksina, c alakohdan mukaisesti kertakorvauksena tai d alakohdan mukaisesti kiinteämääräisenä rahoituksena.

Näissä avustusmuodoissa avustuksen määrä lasketaan hankkeen tai toiminnan hyväksyttävien kustannusten perusteella. Myönnettäessä avustusta kiinteämääräisenä rahoituksena tiettyä prosentuaalista osuutta sovelletaan yhteen tai useampaan kustannuslajiin. Kiinteämääräistä rahoitusta voitaisiin myöntää esimerkiksi hankkeen tai toiminnan henkilöstökustannuksiin tai välillisiin kustannuksiin. Myönnettäessä avustusta kertakorvauksena laskettaisiin avustuksen määrä prosentuaalisena osuutena hankkeen tai toiminnan avustuspäätöksen mukaisten toimenpiteiden kustannuksista

Artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan avustusmuotoja voidaan yhdistää, jos jokainen niistä kattaa eri kustannuserät tai jos niitä käytetään eri hankkeisiin, jotka muodostavat osan toimesta tai toimen peräkkäisiin vaiheisiin. Artiklan 1 kohdan mukaan silloin kun toimen kokonaiskustannukset ovat enintään 200 000 euroa unionin rahoitusosuus avustuksen saajalle myönnetään yksikkökustannusten, kertakorvausten tai kiinteämääräisen rahoituksen muodossa. Myönnettäessä rahoitusta kiinteämääräisenä rahoituksena voidaan artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti korvata ainoastaan ne kustannuserät, joihin sovelletaan kiinteämääräistä rahoitusta. Lisäksi osallistujille maksetut korvaukset ja palkat voidaan korvata artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Hallintoviranomainen vahvistaa artiklan 1 kohdan b, c ja d alakohtien mukaisiin avustusmuotoihin liittyvät määrät jollakin yleisasetuksen 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Pykälän 2 momentin mukaan niissä pääsäännön mukaisissa tapauksissa, joissa prosentuaalisena osuutena myönnetty avustus ei saa kattaa hankkeen hyväksyttävien kustannusten täyttä määrää, edellytettäisiin, että hakija itse osallistuisi hankkeesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen omarahoituksellaan, jollei poikkeamiseen ole hankkeen luonteen vuoksi perusteltua syytä. Vaatimus omarahoitusosuudesta sitouttaa hakijaa hankkeen toteuttamiseen. Hallintoviranomainen voisi kuitenkin omarahoituksen sijasta hyväksyä omarahoitusosuutta korvaavaa muuta julkista tai yksityistä rahoitusta, jos se hankkeen luonteen vuoksi olisi perusteltua. Lähtökohta kuitenkin olisi, että omarahoitusosuuden puuttuminen olisi poikkeus pääsäännöstä. Poikkeuksena voisivat olla esim. hankkeet, joissa tehtävien tai vastuiden jaon vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että hakijataholta ei vaadittaisi omarahoitusosuutta. Myös yllätykselliset toimintaympäristön muutokset voisivat aiheuttaa tarpeen harkita omarahoitusosuuden tarvetta. Jos avustusta olisi siirretty toiselle avustettavan hankkeen toteuttamista varten lakiehdotuksen 12 §:ssä tarkoitettulla tavalla, tulisi myös siirron saajan itse osallistua hankkeen rahoitukseen, jollei omarahoitusosuusvaatimuksesta poikkeamiseen olisi hankkeen luonteen vuoksi perusteltua syytä. Yhteensä hankkeelle tulisi hankkia lakiehdotuksen 2 §:n 9 kohdassa tarkoitettua omarahoitusta, tai muuta julkista tai yksityistä rahoitusta vähintään joko 25 prosenttia tai 10 prosenttia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 2 momentin pääsääntöön. Pykälän 2 momentista poiketen operatiivinen tuki, hätäapu tai muu Euroopan unionin talousarviosta täysimääräisenä myönnettävissä oleva avustus voisivat kattaa avustettavan hankkeen tai toiminnan hyväksyttävät kustannukset kokonaisuudessaan. Operatiivisen tuen ja hätäavun osalta unionin talousarviosta maksattava rahoituksen osuus voidaan korottaa kattamaan toiminnan tukikelpoiset menot täysimääräisesti. Pääsääntönä hanketoiminnassa olisi edelleen

se, että hankkeet ovat unionin osaksi rahoittamia. Operatiivinen tuki ja hätäapu muodostaisivat tästä poikkeuksen. Sisäasioiden rahastoista hankkeille, erityistoimille ja hätäavulle myönnettävissä hankeavustuksessa ja operatiivisena tukena toiminnalle myönnettävissä kohdennetussa yleisavustuksessa käytetään yleisasetuksen 48 mukaisia avustusmuotoja. Samoin poikkeuksen muodostaisi muu Euroopan unionin talousarviosta täysimääräisenä myönnettävissä oleva avustus. Tällöin olisi kyse Euroopan unionin talousarviosta jäsenvaltiolle rahaston ohjelmaan myönnettävästä lisärahoituksesta, joka on jonkin EU-säädöksen nojalla korvamerkitty tiettyyn tarkoitukseen ja jonka osalta kyseisessä säädöksessä todetaan, että rahoitus voi kattaa täysimääräisesti hyväksyttävät kustannukset. Ohjelmakaudella 2014-2020 tällaista avustusta on ollut mm. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/2226 nojalla jäsenvaltioille osoitettu rahoitus rajanylitystietojärjestelmän (EES) perustamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Pykälän 4 momenttiin ehdotetaan otettavaksi valtuus antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä avustuksen määrästä, avustusmuodoista, niiden määräytymisen perusteista, käyttökohteista ja kustannusten kattamiseen käytettävästä rahoituksesta.

15 § Avustuksen hakeminen

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset avustuksen hakemisesta. Pykälän 1 momentin mukaan avustusta haetaan hallintoviranomaiselta sähköisesti 26 §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmässä. Avustuksen hakeminen tietojärjestelmässä edellyttäisi vahvaa sähköistä tunnistautumista. Avustuksen hakemiselle asetetaan hakuaika. Hakemuksesta on käytävä ilmi oikeat ja riittävät tiedot avustuksen hakijasta, hakemuksen kohteena olevasta hankkeesta tai toiminnasta, hankkeen tai toiminnan yhteydestä ohjelmaan ja toimeenpanosuunnitelmaan, haetun avustuksen määrästä, avustuksen käyttötarkoituksesta sekä muista seikoista, jotka hallintoviranomainen tarvitsee hakemuksen ratkaisemiseksi. Yleisasetuksen 44 artiklan mukaan hallintoviranomaisen on viimeistään kuukautta ennen haun avaamista julkaistava verkkosivustollaan tiivistelmä suunnitelluista ja julkaistuista ehdotuspyynnöistä ja annettava näiden osalta tarkemmat tiedot muun muassa erityistavoitteista, hakijoista ja avustuksen kokonaismäärästä. Hallintoviranomainen pyrkii kuitenkin tiedottamaan hakujen avaamisesta hyvissä ajoin ennen kuukauden määräaika.

Pykälän 2 momentin mukaan hakemukseen on sisällytettävä avustettavan hankkeen tai toiminnan kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma sekä hanke- tai toimintasuunnitelma. Hakemukseen olisi liitettävä myös muut avustuksen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset. Hakemuksessa olisi annettava selvitys hankkeen saamasta muusta julkisesta ja yksityisestä rahoituksesta, jollei avustusta myönnetä operatiivisena tukena tai hätäapuna. Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 12 artiklan 4 kohdan mukaan unionin talousarviosta maksettavan rahoituksen osuus voidaan korottaa 100 prosenttiin operatiivisen tuen kaikista tukikelpoisista menoista. Saman artiklan 5 kohdan mukaan rahoituksen osuutta voidaan korottaa 100 prosenttiin hätäavun kaikista tukikelpoisista kustannuksista. Vastaavat säännökset ovat sisäisen turvallisuuden rahaston 11 artiklan kohdissa 4 ja 5 sekä rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitustukivälineen

perustamisesta yhdenntyn rajaturvallisuuden rahaston osaksi annetun asetuksen 11 artiklan 4 ja 5 kohdissa. Operatiivinen tuki ja hätäapu voivat siis kattaa hankkeen tai toiminnan hyväksyttävät kustannukset kokonaan. Tämän vuoksi haettaessa näitä avustuksia hankkeen tai toiminnan kustannukset kokonaisuudessaan kattavana ei tarvita selvitystä hankkeen saamasta muusta julkisesta tai yksityisestä rahoituksesta. Sama koskee muuta avustusta, joka on myönnettävissä täysimäärisesti Euroopan unionin talousarviosta. Tällaisissa hankkeissa tai toiminnassa olisi kyse avustuksesta, joka myönnetään Euroopan unionin talousarviosta jäsenvaltiolle rahaston ohjelmaan myönnettävästä lisärahoituksesta, joka on jonkin EU-säädöksen nojalla korvamerkitty tiettyyn tarkoitukseen ja jonka osalta kyseisessä säädöksessä todetaan, että rahoitus voi kattaa täysimäärisesti hyväksyttävät kustannukset.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos avustusta on tarkoitus siirtää 12 §:ssä tarkoitetun tavoin, on tästä ilmoitettava hakemuksessa. Hakemuksessa olisi yksilöitävä ne tahot, joille avustusta on tarkoitus siirtää sekä siirrettäväksi ehdotettu osuus.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että hakemuksen allekirjoitukseen sovelletaan, mitä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) säädetään henkilön yksilöimisestä ja tunnistamisesta.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään avustuksen hakemisesta, hakemuksen voi hallintoviranomaisen erikseen salliessa täyttää digitaalisesti hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle. Allekirjoitettu hakemus liitteineen on toimitettava hallintoviranomaiselle. Kysymys on poikkeuksesta suhteessa 1 momenttiin ja menettely edellyttää hallintoviranomaisen erillistä suostumusta. Yleisasetus edellyttää, että avustuksen saajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto hoidetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla viimeistään 1.1.2023 lähtien. Tämän jälkeen vain poikkeuksellisissa tilanteissa avustuksen saajan sitä erikseen pyytäessä ja hallintoviranomaisen pyyntöön suostuessa hakemuksen täyttäminen muutoin kuin sähköisen tietojärjestelmän avulla olisi mahdollista. Tällainen poikkeuksellinen tilanne voisi olla esimerkiksi verkkoyhteyksissä ilmennyt tekninen vika, joka estäisi avustuksen saajaa jättämästä hakemusta sähköisen tietojärjestelmän kautta. Ennen 1.1.2023 mahdollisuutta hakemuksen täyttämiseen digitaalisesti hallintoviranomaisen hyväksymälle lomakkeelle ei tarvitsisi erikseen pyytää, vaan se voitaisiin tehdä, jos hallintoviranomainen tämän sallii.

Pykälän 6 momentissa säädettäisiin, että hakemus tulee vireille, kun se on tehty 26 §:ssä tarkoitettussa tietojärjestelmässä siten, että se on hallintoviranomaisen saatavilla tai lomakkeella digitaalisesti tehty hakemus on saapunut hallintoviranomaiselle annetun määräajan puitteissa.

Pykälän 7 momenttiin otettaisiin valtuus antaa tarkempia säännöksiä avustuksen hakemisesta, hakuajasta, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja asiakirjoissa esitettävistä seikoista.

16 § Avustuksen myöntäminen ja päätöksen sisältö

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen päättää avustuksen myöntämisestä. Momentissa säädettäisiin myös, että hallintoviranomainen voi pyytää asiantuntijan lausunnon hakemuksesta. Lausunto voitaisiin pyytää esimerkiksi tilanteessa, jossa alueellisilta viranomaisilta olisi tarpeen saada arvioinnin tueksi lausunto hankkeen tarpeellisuudesta kyseisen alueen näkökulmasta. Lausunnon pyytäminen voisi olla myös tarpeellista silloin, kun hankkeeseen sisältyy toimintoja, joiden arvioimiseksi tietyn aihealueen erityisasiantuntemus on tarpeen. Hallintoviranomainen harkitsisi mm. esteellisyys- ja salassapitonäkökohdat tarkasti lausuntoa pyytäessään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin avustuspäätökseen sisältyvistä tiedoista. Yleisasetuksen 67 artiklan 4 kohdassa säädetään, että hallintoviranomaisen on varmistettava, että tuensaajalle toimitetaan asiakirja, jossa määritetään kaikki kullekin toimelle annettavan tuen edellytykset, mukaan lukien toimitettavia tuotteita tai suoritettavia palveluja, rahoitussuunnitelmaa ja toteuttamiselle asetettua määräaikaa koskevat erityisvaatimukset, sekä tarvittaessa toimen kustannusten määrittämisessä sovellettava menetelmä ja avustuksen maksamista koskevat edellytykset. Pykälässä säädettäisiin, että avustuspäätöksestä on käytävä ilmi myönnetyn avustuksen määrä, avustusmuoto, avustuksen alkamis- ja päättymispäivä, laissa säädetyt avustuksen ehdot sekä avustuksen maksatuksen ja takaisinperinnän edellytykset. Lisäksi momentissa säädettäisiin, että päätöksestä on lisäksi käytävä ilmi ne Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset, jotka olennaisesti ja välittömästi vaikuttavat avustuksen käyttöön ja maksamiseen. Tällaisia olennaisesti ja välittömästi avustuksen käyttöön ja maksatukseen liittyviä asioita voisivat olla EU-toimielinten tarkastuksiin liittyvä asiat sekä avustusten näkyvyyteen, viestintään ja avoimuuteen liittyvät seikat. Avustuspäätöksellä hyväksytään avustettavan hankkeen tai toiminnan kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma sekä hanke- tai toimintasuunnitelma.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen voi hakemuksesta tehdä hankkeen tai toiminnan avustuspäätöksen muutoksen. Muutospäätös tarkoittaisi avustuspäätöksellä hyväksytyn kustannusarvion, rahoitussuunnitelman taikka hanke- tai toimintasuunnitelman muuttamista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä avustuksen myöntämisestä ja avustuspäätöksen muuttamisesta valtioneuvoston asetuksella.

17 § Avustuksen käyttö ja kirjanpito

Avustuksen käyttöön sovellettaisiin myös valtiovastuslain 13 §:ää mukaan lukien omaisuuden käyttötarkoitukseen, luovuttamisrajoituksiin ja käyttöaikaan liittyviä ehtoja koskevat säännökset. Avustuksen käytön valvontaan liittyvästä avustuksen saajan tiedonantovelvollisuudesta säädetään valtiovastuslain 14 §:ssä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan viittaussäännöstä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin (1397/2016). Avustuksen käyttämisestä tavaroiden ja palveluiden hankintaan sekä urakalla teettämiseen sovelletaan, mitä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa säädetään. Avustuksen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta

mainitussa laissa edellytetyllä tavalla, jos hankintalakia sovelletaan käsillä olevaan hankintaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että avustuksen saajan on pidettävä avustettavasta hankkeesta tai toiminnasta kirjaa. Lähtökohtana on, että kirjanpito on järjestettävä osaksi avustuksen saajan kirjanpitolain (1336/1997) tai, jos avustuksen saajaan sovelletaan valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 2 lukua, mainitun luvun ja hyvän kirjanpitotavan mukaista kirjanpitoa siten, että avustettavan hankkeen tai toiminnan kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että jos avustuksen saaja ei ole toiminnastaan kirjanpitovelvollinen, on tuettavaa hanketta tai toimintaa koskeva kirjanpito järjestettävä noudattaen soveltuvien osin, mitä kirjanpitolaisissa säädetään. Soveltuvien osin kaipaava avaamista ja toisenlaista määrittelyä, osaammeko sanoa, miltä osin kirjanpitolain säännökset pitäisi ottaa huomioon?

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että avustuksen saaja on velvollinen säilyttämään kaiken avustettavaan hankkeeseen tai toimintaan liittyvän kirjanpitoaineiston ja muun aineiston niin, että avustuksen käytön valvonta on mahdollista. Yleisasetuksessa on säädetty asiakirjojen säilytysaika ja sen vuoksi momentissa säädettäisiin, että aineisto on säilytettävä viiden vuoden ajan sen vuoden joulukuun 31 päivästä, jona hankkeen tai toiminnan viimeinen maksuerä on maksettu avustuksen saajalle. Momentissa säädettäisiin, että jos kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään pidempää säilyttämisaikaa, noudatetaan sitä. Ehdotettava laki säättää säilytysajasta vain rahastoista tuettuun toimeen liittyvissä asioissa, eikä näin ollen ota kantaa muussa kansallisessa laissa, esim. verolainsäädännössä taikka Euroopan unionin lainsäädännössä oleviin muihin mahdollisiin säilytysaikoihin. Edelleen momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen voi jatkaa avustuksen saajalle annettavalla kirjallisella ilmoituksella säilytysaikaa yleisasetuksen 76 artiklan 2 kohdan nojalla. Yleisasetuksen mainitussa artiklassa todetaan, että määräajan kulumisen keskeytetään joko oikeudenkäynnin johdosta tai komission pyynnöstä. Hyvän hallinnon periaatteet velvoittavat hallintoviranomaista kertomaan viivytyksestä avustuksen saajalle mahdollisesta määräajan kulumisen keskeyttävästä oikeudenkäynnistä taikka komission pyynnöstä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin valtuus antaa tarkempia säännöksiä avustuksen käytöstä, kirjanpidon järjestämisestä ja asiakirjojen säilyttämisestä valtioneuvoston asetuksella.

18 § Maksatuksen hakeminen ja raportointi

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että avustuksen maksatusta haetaan hallintoviranomaiselta sähköisesti 26 §:ssä tarkoitetussa tietojärjestelmässä. Hakemukseen olisi liitettävä avustuksen maksatuksen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset. Maksatuksen hakemisen yhteydessä toimitettaisiin raportti hankkeen tai toiminnan etenemisestä. Maksatushakemuksen teko edellyttäisi vahvaa sähköistä tunnistautumista. Hakemus täytettäisiin käyttäen tietojärjestelmän verkkopalvelua. Hakija

tallentaisi hakemuksen liitteet tietojärjestelmään sähköisessä muodossa ja tallentaisi hakemuksen tietojärjestelmään. Hakemukseen olisi liitettävä avustuksen maksatuksen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat ja selvitykset. Se, mitä asiakirjoja maksatushakemukseen edellytettäisiin liitettäväksi, riippuisi hankkeen tai toiminnan etenemisen vaiheesta. Avustuksen saajan olisi hankkeen tai toiminnan edetessä toimitettava hallintoviranomaiselle maksatushakemuksen yhteydessä hankkeen tai toiminnan edistymistä ja vaikuttavuutta koskevat selvitykset. Toimitettaviin selvityksiin olisi sisällytettävä tiedot hankkeen tai toiminnan etenemisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta, jotta hallintoviranomainen voisi arvioida, onko avustuksen ehtoja noudatettu. Avustuksen saajan olisi maksatushakemuksessa toimitettava hallintoviranomaiselle selvitys hankkeen tai toiminnan menoista, rahoituksesta ja mahdollisista tuotoista siltä ajanjaksolta, jota maksatushakemus koskee. Maksatuksen hakemiseen sovellettaisiin myös valtionavustuslain 12 §:n 4 momenttia, jossa säädetään valtionavustuksen saaja velvollisuudesta antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuksen maksamiseksi oikeat ja riittävät tiedot.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että maksatuksen hakemiselle asetetaan määräaika. Määräaika asetettaisiin avustuspäätöksessä. Määräaika laskettaisiin avustuspäätöksessä määrittelystä avustuksen alkamispäivästä. Jos avustus maksettaisiin yhtä useammassa erässä, voitaisiin viimeisen maksatushakemuksen määräaika laskea avustuksen päättymispäivästä. Yleisasetuksen 50 artiklassa säädetään ohjelmiin sovellettavasta vapauttamismenettelystä siinä tapauksessa, että jäsenvaltio ei ole käyttänyt ennakkomaksuihin tai toimittanut komissiolle maksatushakemusta Euroopan unionin vuosia 2021-2026 koskevien talousarviositoumuksen tekovuotta seuraavan toisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Tästä johtuen avustuksen hakeminen on järjestettävä kansallisesti siten, että avustettavan hankkeen tai toiminnan toteuttamisesta aiheutuneita kustannuksia koskevat maksatushakemukset toimitetaan hallintoviranomaiselle kohtuullisessa ajassa avustuspäätöksen tekemisestä ja toisaalta avustuksen päättymispäivästä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään maksatushakemuksen allekirjoittamiseen ja maksatuksen hakemiseen muutoin kuin tietojärjestelmässä, sovelletaan mitä hakemuksen allekirjoittamisesta ja laatimisesta säädetään 15 §:n 4 ja 5 momentissa.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä maksatuksen hakemisesta, määräajasta, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja asiakirjoissa esitettävistä seikoista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

19 § Avustuksen maksatus

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen päättää avustuksen maksatuksesta yleisasetuksen 68 artiklan 1 b kohdan mukaisesti. Yleisasetuksessa todetaan, että hallintoviranomaisen tehtävänä on varmistaa, että avustuksen saaja saa eräänntyneen määrän täysimääräisenä ja viimeistään 90 päivän kuluttua päivästä, jona maksatushakemus on esitetty edellyttäen, että varoja on käytettävissä. Avustuksen maksatuksen edellytyksenä

on, että avustuksen saaja on noudattanut avustuksen ehtoja. Avustuksen ehdot käyvät ilmi ehdotetun lain hankkeen tai toiminnan tukikelpoisuutta ja maksamisen edellytyksiä koskevista säännöksistä sekä avustuksen myöntämistä koskevaan päätökseen otetuista ehdoista. Lisäksi sovelletaan varainhoitoasetuksen, avustuksen myöntämisen perusteena olevan rahastokohtaisen asetuksen, yleisasetuksen, niiden nojalla annettujen säädösten sekä valtionavustuslain tukikelpoisuutta ja maksatuksen edellytyksiä koskevia säännöksiä. Euroopan unionin toimielimet voivat tehdä rahaston ohjelmaan kohdistuvia tarkastuksia Suomessa vielä useita vuosia sen jälkeen, kun yksittäisessä ohjelmakauden hankkeessa tai avustettavassa toiminnassa on maksettu avustuksen viimeinen erä. Yleisasetuksen 64 artiklan 2 kohdan mukaan komissio tekee tarkastuksia enintään kolmen kalenterivuoden ajan sen jälkeen, kun tilit, joihin asianomaiset menot sisältyvät, on hyväksytty ja myöhemminkin, jos epäillään petosta. Tarkastusten johdosta saatetaan joutua valtionavustuslain nojalla perimään takaisin maksettuja avustuksia pitkänkin ajan kuluttua siitä, kun hallintoviranomaisen avustuksen viimeisen erän maksamista koskeva päätös on tullut lainvoimaiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että avustusta maksetaan erissä. Avustuksen ensimmäinen erä voidaan maksaa enakkona, jos se on perusteltua hankkeen tai toiminnan toteutuksen kannalta. Julkisyhteisöille enakkoa voidaan maksaa vain, jos siihen on erityisiä syitä. Enakkoon voidaan maksaa enintään 30 prosenttia hankkeelle tai toiminnalle myönnetystä tuesta. Pääsääntönä kuitenkin olisi tuen maksaminen takautuvasti.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtuudesta antaa tarkempia säännöksiä maksatuksen edellytyksistä, siinä noudatettavasta menettelystä ja enakkoa koskevasta menettelystä valtioneuvoston asetuksella.

20 § Maksettavan avustuksen määrä

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että avustus maksetaan avustuspäätöksen mukaisena prosentuaalisena osuutena hankkeen tai toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista. Avustuksen määrän määräytymisen lähtökohdista säädetään ehdotettavan lain 14 §:n lisäksi yleisasetuksessa sekä rahastokohtaisissa asetuksissa. Edelleen momentissa säädettäisiin, että avustuksen määrä voi kuitenkin olla enintään avustuspäätökseen merkitty avustuksen enimmäiseuromäärä. Avustuksen määrää laskettaessa hyväksyttävistä kustannuksista vähennetään hankkeen tai toiminnan saama muu julkinen ja yksityinen rahoitus sekä hankkeen tai toiminnan tuotot.

Pykälässä säädettäisiin avustuksen saajalle maksattavan avustuksen määräytymisperusteet. Maksettavan avustuksen määrä olisi avustuspäätöksen mukainen prosentuaalinen osuus hankkeen tai toiminnan hyväksyttävistä kustannuksista taikka avustuspäätökseen merkitty avustuksen enimmäiseuromäärä siinä tapauksessa, että tämä euromäärä olisi avustuspäätöksen mukaista prosentuaalista osuutta pienempi. Euroopan unionin varainhoitoasetuksen 192 artiklan mukaan avustuksen tarkoituksena tai tuloksena ei saa olla voiton tuottaminen avustuksen saajan toimen puitteissa, joten ohjelmista avustettujen toimien olisi oltava voittoa tuottamattomia. Tuotto, jota ei ole otettu huomioon avustusta

myönnettäessä tai muu julkinen tai yksityinen rahoitus, joka ylittää hanketta tai toimintaa koskevassa kustannusarviossa ja rahoitussuunnitelmassa ilmoitetun, vähennettäisiin avustuksen määrää laskettaessa hyväksyttävistä kustannuksista.

Tarkempia säännöksiä maksettavan avustuksen määrästä ja sen määräytymisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

5 luku Valvontamenettely

21 § Hallintoviranomaisen tarkastusoikeus

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomaisella on oikeus suorittaa avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi avustuksen saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Jos avustusta on 12 §:ssä tarkoitettulla tavalla siirretty muulle taholle, on hallintoviranomaisella oikeus tarkastaa myös tämän taloutta ja toimintaa avustuksen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi. Yleisasetuksen 68 artiklan 1 a kohdan mukaisesti hallintoviranomaisen tehtävänä on suorittaa hallinnon tarkastukset sen tarkistamiseksi, että yhteisrahoitetut tuotteet ja palvelut on toimitettu ja että toimi on sovellettavan lainsäädännön, ohjelman ja toimelle asetettujen edellytysten mukainen. Mikäli kustannukset korvataan tosiasiallisesti aiheutuneista ja maksetuista tukikelpoisista kustannuksista, on hallintoviranomaisen tarkastettava, että avustuksen saajien ilmoittamien menojen määrä on maksettu ja että avustuksen saajat pitävät erillistä kirjanpitoa kaikista toimeen liittyvistä tapahtumista. Jos kustannukset korvataan yksikkökustannuksina, kertakorvauksena tai kiinteämääräisenä rahoituksena on hallintoviranomaisen tarkastettava, että avustuksen saajan menojen kattamiseksi maksettavan korvauksen edellytykset ovat täyttyneet. Hallintoviranomaisen tehtävänä on vahvistaa, että kirjatut menot ovat laillisia ja sääntöjenmukaisia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettua tarkastusta. Tarvittavalla asiantuntemuksella tarkoitettaisiin esimerkiksi hankerahoituksen tarkastamiseen liittyvää asiantuntemusta taikka kokemusta EU-hankkeiden tarkastamisesta. Tilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa (1141/2015) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetussa laissa (1142/2015) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta päävastuullinen tilintarkastaja.

Momentissa 2 olisi kyseessä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotehtävän siirtäminen muulle kuin viranomaiselle. Tämän vuoksi 3 momenttiin otettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta ja vahingonkorvauslakia koskevat viittaussäännökset. Tilintarkastajaan sovellettaisiin tämän toimiessa lakiehdotuksessa tarkoitetuissa tehtävissä rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Rikoslain 40 luvussa säädetään

virkarikoksista. Lisäksi momenttiin otettaisiin viittaussäännös, jonka mukaan vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Tilintarkastajan tulisi tarkastustehtävää suorittaessaan noudattaa hallinnon yleislakeja.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkastuksen asianmukaista suorittamista varten viranomaisella tai tilintarkastajalla on oikeus päästä avustettavan hankkeen tai toiminnan ja avustuksen käytön kannalta merkityksellisiin rakennuksiin, toimitiloihin tai paikkoihin ja tarkastaa näitä sekä avustuksen saajan olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu avustuksen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen asianmukainen suorittaminen tätä edellyttää. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain (434/2003) 39 §:ssä säädetään.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että edellä 1 ja 2 momentissa mainituilla viranomaisilla on oikeus saada poliisi-, tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisilta korvaukset virka-apua tarkastuksen suorittamisessa. Kyseessä olisivat sellaiset toisen viranomaisen tehtävät, johon tarvitaan näiden erityshenkilöstöä tai välineistöä taikka erityistoimivaltuuksia. Virka-avun kustannuksista vastaisi sen antaja. Valtion suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden yleisistä perusteista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Se on luonteeltaan yleislaki, jonka ohella maksuista voidaan säätää erikseen. Maksuperustelakiin sisältyvät säännökset tietyistä suoritteista, jotka ovat joko maksullisia tai maksuttomia. Laissa on myös säännökset maksujen suuruuden määrittämisessä noudatettavista periaatteista.

Momentissa tarkoitettua virka-apua tarvittaisiin tarkastuksen suorittamisessa tilanteessa, jossa tarkastuksen kohteena oleva avustuksen saaja vastustaa tarkastusta tai kieltäytyy luovuttamasta avustuksen valvonnassa tarpeellisia tietoja.

Lähinnä kyse olisi siitä, että virka-apua saataisiin tarvittaessa tarkastuksen suorittamiseen. Tulli-, vero- ja ulosottoviranomaisen antama virka-apu voisi useimmiten olla luonteeltaan avustuksen valvonnassa tarpeellisten tietojen antamista. Poliisiviranomaisen virka-apua tarvittaisiin erityisesti silloin, kun tarkastuksen kohteena oleva avustuksen saaja vastustaa tarkastuksen suorittamista.

Lakiehdotuksen 21 §:n hallintoviranomaisen virkamiehellä tai sen valtuuttamalla viranomaisella taikka tilintarkastajalla ei ole toimivaltuuksia turvata tarkastusta vastustettaessa tarkastusoikeuksiaan ja niihin liittyvien tietojen saantia, tiloihin pääsyä ja aineiston haltuunottoa. Poliisin toimivaltuuksia tarvittaessa on pyydyttävä virka-apua poliisiviranomaisilta. Virka-apua tulisi saada korvauksetta viranomaisen lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi. Vastaava säännös on jo voimassa olevassa laissa.

22 § Tarkastusviranomaisen tarkastusoikeus

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tarkastusviranomaisella on oikeus suorittaa ohjelman varojen käyttöön liittyviä hallintoviranomaiseen kohdistuvia järjestelmätarkastuksia sekä tähän tehtävään liittyen tarkastaa myös yksittäisiä avustuksen saajia siten kuin Euroopan

unionin sisäasioiden rahastoja koskevassa lainsäädännössä ja tässä laissa säädetään. Yksittäistä avustettavaa hanketta tai toimintaa tarkastettaessa tarkastusoikeus koskee hanketta tai toimintaa ja sen rahoitusta kokonaisuudessaan. Jos avustus on siirretty muulle taholle, kohdistuu edellä mainittu tarkastusoikeus myös siirron saajaan. Yleisasetuksen 71 artiklassa säädetään, että tarkastusviranomaisen vastuulla on suorittaa järjestelmätarkastuksia, toimien tarkastuksia ja tilintarkastuksia, jotta se voi tarjota komissiolle riippumattoman varmuuden hallinnointi- ja valvontajärjestelmien tehokkaasta toiminnasta ja komissiolle toimitettuun tilitykseen sisältyvien menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta. Tarkastustyö on toteutettava kansainvälisesti hyväksytyjen tilintarkastusstandardien mukaisesti.

Yleisasetuksen 73 artiklassa säädetään, että toimien tarkastusten on katettava komissiolle tilivuoden aikana ilmoitetut menot otoksen perusteella. Otoksen on oltava edustava ja perustuttava tilastollisiin otantamenetelmiin. Artiklassa säädetään tarkemmin käytettävistä otantamenetelmistä.

Yleisasetuksen 74 artiklassa säädetään yhden tarkastuksen periaatteen mukaisista järjestelyistä. Tarkastuksia tehdessään komission ja tarkastusviranomaisten on otettava asianmukaisesti huomioon yhden tarkastuksen periaate ja suhteellisuusperiaate, kun ne määrittävät unionin talousarviolle aiheutuvan riskin tason. Niiden on välttävää komissiolle ilmoitettujen menojen päällekkäisiä tarkastuksia, jotta voidaan minimoida hallinnon tarkastuksista ja muista tarkastuksista aiheutuvat kustannukset ja tuensaajien hallinnollinen rasite. Sisäasioiden rahastojen osalta artiklassa todetaan, että kun toimen tukikelpoisten menojen kokonaismäärä on enintään 200 000 euroa, tarkastusviranomainen tai komissio tarkastaa toimen ainoastaan kerran ennen sitä tilivuotta koskevan tilityksen toimittamista, jonka aikana toimi on saatettu päätökseen. Artiklassa kuitenkin säädetään, että mikä tahansa toimi voidaan tarkastaa useammin kuin kerran, jos tarkastusviranomainen katsoo ammatillisen harkintansa perusteella, että ei ole mahdollista laatia pätevää tarkastuslausuntoa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tarkastusviranomainen voi päätöksellään valtuuttaa toisen viranomaisen, jolla on tässä laissa tarkoitettujen tarkastusten tekemiseen tarvittava asiantuntemus, tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan 1 momentissa tarkoitettun tarkastuksen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tilintarkastajaan, tarkastuksen suorittamiseen ja virka-apuun sovelletaan, mitä 21 §:n 2–5 momentissa säädetään.

23 § Yhteistä erityistoimea koskevat tarkastukset muissa valtioissa

Hallintoviranomaisen myöntäessä avustusta yhteiseen erityistoimeen, toimii Suomi toimintaa ohjaavana valtiona. Hallintoviranomaisen avustuksen myöntämistä koskevassa päätöksessä avustuksen saajana on päätoteuttaja. Osatoteuttaja rinnastuisi tarkastusten osalta siirron saajaan. Hallintoviranomaisella olisi oikeus lakiehdotuksen 21 §:n mukaisesti tarkastaa myös siirron saajan taloutta ja toimintaa. Muilta osin hallintoviranomaisen ja siirron saajan välillä ei olisi julkisoikeudellista oikeussuhdetta. Näin ollen hallintoviranomaisella olisi oikeus

tarkastaa osatoteuttajan taloutta ja toimintaa. Tarkastuksiin liittyvistä oikeuksista tai tarkastettavan velvollisuuksista voidaan säätää vain Suomessa toteutettavien tarkastusten osalta. Tarkastusten käytännön järjestämiseen liittyvistä kysymyksistä voitaisiin sopia erityistoimeen osallistuvien valtioiden hallintoviranomaisten tai muiden tällaista tehtävää hoitavien tahojen kanssa. Kunkin tarkastusta suorittavan hallintoviranomaisen tai muun tällaista tehtävää hoitavan tahon suorittamaan tarkastukseen sovellettaisiin kyseisen valtion lainsäädäntöä.

Pykälän 1 momentin mukaan Suomen toimiessa yhteisessä erityistoimessa toimintaa ohjaavana valtiona hallintoviranomaisen olisi huolehdittava siitä, että osallistuvan valtion hallintoviranomainen, tällaista tehtävää hoitava muu taho tai riippumaton tilintarkastaja suorittaisi osatoteuttajaan kohdistuvan, lakiehdotuksen 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen kyseisessä valtiossa. Tällöin joko valtion hallintoviranomainen, tällaista tehtävää hoitava muu taho tai riippumaton tilintarkastaja suorittaisi hallintoviranomaisen tehtäviin kuuluvan tarkastuksen osallistuvassa valtiossa. Tarkastus suoritettaisiin vain Suomessa, jos päätoteuttaja vastaisi kaikista erityistoimen toteuttamisesta aiheutuvista kustannuksista itse. Tällöin tarkastukseen sovellettaisiin lakiehdotuksen 21 §:ää. Jos kustannuksia aiheutuisi myös osatoteuttajille, suoritettaisiin tarkastus myös näissä osatoteuttajien sijaintivaltioissa. Tavoitteena olisi, että ensisijaisesti hallintoviranomainen tai hallintoviranomaistehtäviä hoitava muu taho suorittaisi tarkastuksen osallistuvassa valtiossa. Suomen hallintoviranomainen voisi tarvittaessa nimetä riippumattoman tilintarkastajan toteuttamaan tarkastuksen.

Jos tarkastuksen osatoteuttajan sijaintivaltiossa toteuttaisi riippumaton tilintarkastaja, voisi yhteisissä erityistoimissa olla tarpeen nimetä tarkastusta varten useita tilintarkastajia tai vaihtoehtoisesti kaikkien yhteisen erityistoimen täytäntöönpanoon osallistuvien osatoteuttajien sijaintivaltioissa auktorisoitu tilintarkastusyhteisö. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tarkastusviranomaisen tehtäviin kuuluvien tarkastusten suorittamisesta muissa valtioissa. Tällaisilla tarkastuksilla varmennetaan, että hallinnointi- ja valvontajärjestelmä toimii tehokkaasti. Tarkastusviranomaisen valvontatehtävä kohdistuu Suomen hallintoviranomaisen toimintaan. Tarkastusviranomaiselle ehdotetaan lakiehdotuksen 22 §:n 1 momentissa oikeutta tarkastaa myös yksittäisiä siirron saajia silloin, kun tarkastus liittyy hallintoviranomaisen toiminnan valvontaan. Jotta tarkastusviranomainen voisi toteuttaa valvontatehtävänsä myös yhteisten erityistoimien osalta, ehdotetaan, että Suomen toimiessa yhteisessä erityistoimessa toimintaa ohjaavana valtiona tarkastusviranomainen voisi päätöksellään valtuuttaa osallistuvan valtion tarkastusviranomaisen, tällaista tehtävää hoitavan muun tahon tai riippumattoman tilintarkastajan suorittamaan osatoteuttajaan kohdistuvan, lakiehdotuksen 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun tarkastuksen osallistuvassa valtiossa.

Pykälän 3 momentin mukaan riippumattomalla tilintarkastajalla olisi oltava tehtävän hoitamisen kannalta riittävä ammattitaito. Nimettävän tilintarkastajan tulee olla toimintavaltiossaan auktorisoitu tilintarkastaja. Tarkastajan tulee kuulua kansainvälisen tilintarkastajaliiton (International Federation of Accountants) kansalliseen jäsenyhdistykseen

tai hallintoviranomaisen tai tarkastusviranomaisen kanssa tekemässään sopimuksessa sitoutua noudattamaan kansainvälisen tilintarkastajaliiton vaatimuksia ja eettisiä ohjeita.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin sovellettavasta laista. Yhteiseen erityistoimeen myönnetyn tuen käyttöön liittyvään tarkastusoikeuteen, oikeuteen saada tietoja, tietojen luovuttamiseen, tarkastusta suorittavan henkilön oikeuksiin, tarkastettavan velvollisuuksiin, kustannusten tarkastamiseen ja riippumattoman tilintarkastajan kelpoisuusehtoihin sovellettaisiin Euroopan unionin lainsäädännön ohella sen valtion lainsäädäntöä, jossa tarkastus suoritetaan.

Pykälän 5 momentissa esitetään, että valtioneuvoston setuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhteisten erityistoimien tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä.

24 § Yhteisen erityistoimen osatoteuttajan tarkastus

Suomen ohjelmaan voidaan kirjata, että Suomi osallistuu yhteisen erityistoimen toteuttamiseen. Käytännössä yhteiseen erityistoimeen osoitettava määräraha maksetaan toimintaa ohjaavalle jäsenvaltiolle. Toimintaa ohjaava valtio voi esittää hallintoviranomaiselle pyynnön tarkastaa Suomessa sijaitseva osatoteuttaja, jotta osatoteuttajalle aiheutuneiden kustannusten tukikelpoisuus voitaisiin varmentaa. Tämän vuoksi Suomen toimiessa yhteisessä erityistoimessa osallistuvana valtiona voisi hallintoviranomainen toimintaa ohjaavan valtion kirjallisesta pyynnöstä suorittaa Suomen ohjelmaan kirjatun yhteisen erityistoimen osatoteuttajaan kohdistuvan tarkastuksen. Tarkastukseen sovellettaisiin lakiehdotuksen 21 §:ää.

6 Luku Erinäiset säännökset

25 § Tietojen saanti ja luovuttaminen

Pykälässä säädettäisiin hallintoviranomaisen ja tarkastusviranomaisen tietojensaantioikeudesta ja oikeudesta luovuttaa tietoja. Pykälässä säädetyt salassa pidettävät tiedot voivat sisältää myös henkilötietoja. Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus perustuu yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c-alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseen. Salassa pidettävien henkilötietojen osalta ehdotettavassa laissa olisi kyse yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan salliman sääntelyliikkumavaran käytöstä. Kohdassa säädetään, että käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Ehdotettavan lain osalta yleisasetus säättää hallinto- ja tarkastusviranomaisen tehtävistä ja niiden täyttämiseksi viranomaisilla pitää olla oikeus saada tarvittavat tiedot, jotka voivat olla myös salassa pidettäviä henkilötietoja. Lakiehdotuksen 25 §:ssä käytettäisiin sääntelyliikkumavaraa erityisten säännösten antamiseksi henkilötietojen luovuttamisesta. Yleissäännös viranomaisen oikeudesta antaa tietoja toiselle viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä sisältyy viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain

(621/1999) 29 §:ään, jonka 1 momentin mukaan viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan 14/2018 vp todennut, että henkilötietojen suojan toteuttaminen tulisi jatkossa ensisijaisesti taata yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislain nojalla. Tähän liittyen tulisi välttää kansallisen erityislainsäädännön säätämistä sekä varata sellaisen säätäminen vain tilanteisiin, joissa se on yhtäältä sallittua tietosuoja-asetuksen kannalta ja toisaalta välttämätöntä henkilötietojen suojan toteuttamiseksi. Lausunnossa todetaan edelleen, että perustuslakivaliokunta katsoo tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta olevan perusteltua tarkistaa aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mielestä tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan lausunnon mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä.

Ehdotettava laki ei sisällä erityisiä riskejä henkilötietojen suojaamisen kannalta, mutta on tarpeen, jotta salassa pidettäviä tietoja voidaan luovuttaa viranomaisten välillä ja täyttää tässä suhteessa yleisasetuksen hallintoviranomaiselle ja tarkastusviranomaiselle määräämät tehtävät. Pykälässä säädettäisiin tietojen luovuttamisesta vain siltä osin kuin se on perustuslain 10 §:stä ja julkisuuslain säännöksistä johtuen tarpeen ja siltä osin kuin se on tarpeen EU-velvoitteiden noudattamiseksi. Muilta osin sovellettaisiin sellaisenaan yleistä tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, on hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta toiselta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta avustuksen hakijaa tai saajaa, tämän taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta avustuksen kannalta merkittävää olosuhdetta koskevia, tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja. Hallintoviranomainen vastaa yleisasetuksen mukaisesti ohjelman täytäntöönpanosta sekä Euroopan unionin toimielimiin nähden että avustuksen myöntävän viranomaisen roolissa.

Yleisasetuksen 63 artiklan 7 kohdan mukaisesti jäsenvaltion on varmistettava, että avustuksen saajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto hoidetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla sisäasioiden rahastojen osalta 1.1.2023 lähtien. Kansallisesti tullaan käyttämään Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointi hankkeessa valmisteltavaa järjestelmää sekä hallintoviranomaisen osalta

valtioneuvoston yhteistä VAHVA-järjestelmää. Esimerkiksi yleisasetuksen 67 artiklan mukaisesti hallintoviranomaisen on toimia valitessaan tarkistettava, että avustuksen saajalla on tarvittavat taloudelliset resurssit ja mekanismit käyttö- ja ylläpitokustannusten kattamiseksi. Lisäksi yleisasetuksen 68 artiklan mukaisesti hallintoviranomaisen tehtävänä on suorittaa hallinnon tarkastukset sen tarkastamiseksi, että avustetut tuotteet ja palvelut on toimitettu ja että toimi on tukiedellytysten mukainen. Tämän tyyppisten tehtävien hoitamiseksi hallintoviranomaisella pitää olla oikeus saada toiselta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta avustuksen hakijaa ja saajaa koskevia 1 momentissa mainittuja tietoja.

Tarkastusviranomainen vastaa yleisasetuksen mukaisesti järjestelmätarkastuksista, toimien tarkastuksista sekä tilintarkastuksista ohjelman hallinnointi- ja valvontajärjestelmän toiminnan ja Euroopan komissiolle toimitettavien tilitysten oikeellisuuden varmistamiseksi. Tarkastusviranomaisen vastuulla on yleisasetuksen 71 artiklan mukaisesti suorittaa rahaston hallinnointi- ja valvontajärjestelmän järjestelmätarkastuksia sekä avustettujen toimien tarkastuksia, sekä tilintarkastuksia, jotta se voi tarjota komissiolle riippumattoman varmuuden hallinnointi- ja valvontajärjestelmien tehokkaasta toiminnasta ja komissiolle toimitettuun tilitykseen sisältyvien menojen laillisuudesta ja sääntöjenmukaisuudesta.

Avustuksen hakija on velvollinen hakemuksessaan antamaan oikeat ja riittävät tiedot avustuksen myöntämiseksi ja maksamiseksi, mutta avustusta myöntävillä ja valvovilla viranomaisilla tulee olla riittävän laajat oikeudet varmistaa annettujen tietojen oikeellisuus sekä muutoinkin tarkastaa avustuksen myöntämisen tai valvonnan kannalta välttämättömiä tietoja. Avustuksen hakemiseen liittyy myös mahdollinen väärinkäytösten riski. Tietojensaantioikeus olisi rajattu tietoihin, jotka ovat hallintoviranomaiselle tai tarkastusviranomaiselle sen tehtävien hoitamiseksi välttämättömiä. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi avustuksen myöntämisen edellytysten tutkimiseksi välttämätön avustuksen saajan taloudellista tilannetta, avustuksen saajaan liittyviä tarkastushavaintoja tai samaan toimenpiteeseen saatua rahoitusta koskeva selvitys. Momentissa tarkoitettu viranomainen voisi olla esimerkiksi veroviranomainen.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi oikeudesta luovuttaa tietoja. Momentissa säädettäisiin, että hallinto- ja tarkastusviranomaisilla olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, avustuksen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu. Tietojen luovuttaminen tulisi kysymykseen yksinomaan, jos tieto olisi tarpeen viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi. Tieto voitaisiin luovuttaa myös sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu. Kaikkea Euroopan unionin toimielinten suorittamaa valvontaa ei toteuteta tarkastuksina, vaan hallintoviranomaiselta tai tarkastusviranomaiselta voidaan edellyttää yksittäistapauksia koskevia selvityksiä tai tietoja kansallisten viranomaisten suorittamista tarkastuksista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saisi käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty. Rajoitus koskisi sekä hallintoviranomaisen että tarkastusviranomaisen tietojensaantioikeutta ja toiselle viranomaiselle luovutettuja tietoja. Momentilla mukautettaisiin henkilötietojen tietosuojasetuksen säännöksiä, jotka koskevat käyttötarkoitussidonnaisuutta. Henkilötiedot on kerättävä yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla.

26 § Sähköinen tietojärjestelmä

Yleisasetuksen 63 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että avustuksen saajien ja ohjelmasta vastaavien viranomaisten välinen tiedonvaihto hoidetaan kokonaisuudessaan sähköisten tiedonvaihtojärjestelmien avulla asetuksen liitteen XII mukaisesti. Artiklan 8 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki virallinen tiedonvaihto komission kanssa käydään sähköisen tiedonvaihtojärjestelmän avulla liitteen XIII mukaisesti. Ohjelmakaudella 2021-2027 tietojärjestelmää käytettäisiin ohjelman ja sen perusteella myönnettävän avustuksen hallinnointiin ja myös varsinainen asian käsittely toteutettaisiin tietojärjestelmän avulla. Henkilötietojen käsittely on tarpeen yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c-alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sähköistä tietojärjestelmää käytetään Euroopan unionin lainsäädännössä ja tässä laissa säädettyjen ohjelmaa ja toimeenpanosuunnitelmaa koskevien tehtävien hoitamista varten. Tietojärjestelmä on yleisasetuksen 63 artiklan mukainen sähköinen järjestelmä. Tarkoitus on, että ohjelmakaudella 2021-2027 käytettäisiin Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja digitalisointi hankkeen kehitystyössä syntyvää järjestelmää. Kyseinen järjestelmä olisi useamman eri valtioapuviranomaisen käytössä. Pykälässä säädettäisiin sähköisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjästä. Rekisterinpitäjänä toimisi XX. Rekisterinpitäjän toimivalta on valmisteluvaiheessa nähty ensisijaisesti Valtiokonttorilla. Tietojärjestelmää käyttäisi sekä hallintoviranomainen että tarkastusviranomainen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tietojärjestelmään merkitään sen käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot toimeenpanosuunnitelmasta, avustuksen hakijasta, avustettavasta hankkeesta tai toiminnasta, avustuspäätöksestä, avustuksen maksatuksesta, suoritetuista tarkastuksista ja takaisinperinnästä. Lisäksi tietojärjestelmään merkitään Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetyt ohjelmaa, sen hallinnointia ja valvontaa koskevat tiedot. Edelleen momentissa säädettäisiin, että jos tietojärjestelmään merkittävät tiedot sisältävät henkilötietoja, niistä merkitään vain välttämättömät tiedot. Tietojärjestelmään merkittäviin tietoihin voi sisältyä myös henkilötietoja, kuten avustuksen saajan ja yhteyshenkilön nimi, sähköposti ja puhelinnumero, hankkeiden ohjausryhmien kokoonpanoa koskevia tietoja, maksatushakemusten yhteydessä olevia palkkatietoja ja muita hakijan ja avustuksen saajan

hakemukseen ja maksatushakemukseen kirjaamia tai niiden liitteenä lähettämiä asiakirjoja ja niihin sisältyviä henkilötietoja. Henkilötietojen merkitseminen tietojärjestelmään on tarpeen rahastojen toimeenpanon ja valvonnan kannalta. Henkilötietojen osalta kyse on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisen sääntelyliikkumavaran käytöstä. Huomioiden, että henkilötietojen käsittelyyn ei kuitenkaan arvioida liittyvän erityisiä riskejä, tietojärjestelmään tallennettavia henkilötietoja ei olisi tarpeen täsmentää laissa. Sen sijaan noudatettaisiin sellaisenaan tietosuoja-asetuksen mukaista henkilötietojen käsittelyn minimointiperiaatetta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tietojärjestelmään sisältyvät Euroopan unionin sisäasioiden rahastoja koskevat henkilötiedot on poistettava viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun Euroopan komissio on suorittanut kansallisen ohjelman viimeisen Euroopan unionin rahoitusosuuden maksun. Yleisasetus säätää 76 artiklassa asiakirjojen säilyttämisestä, että hallintoviranomaisen on varmistettava, että kaikki rahastoista tuettuun toimeen liittyvät asiakirjatodisteet säilytetään asianmukaisella tasolla viiden vuoden ajan sen vuoden joulukuun 31 päivästä, jona hallintoviranomainen suorittaa viimeisen maksun avustuksen saajalle, sanotun kuitenkaan rajoittamatta valtiontukisääntöjen soveltamista. Yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohta edellyttää, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään (tietojen minimointi). Tietojärjestelmään tallennettaisiin vain yleisasetuksen edellyttämät tiedot. Yleinen tietosuoja-asetus edellyttää henkilötietojen säilyttämisen osalta, että ne on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten (säilytyksen rajoittaminen). Henkilötietoja saa säilyttää vain niin kauan, kun ne ovat tarpeen henkilötietojen käyttötarkoituksen kannalta. Momentilla mukautettaisiin näitä tietosuoja-asetuksen säännöksiä 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti säätämällä tarkemmin henkilötietojen säilytysajoista.

Tiedonhallintalakia sovelletaan tiedonhallintaan ja tietojärjestelmien käyttöön, kun viranomaiset käsittelevät tietoaineistoja, jollei muualla laissa toisin säädetä. Viranomaisen asiakirjojen tiedonhallinnasta säädetään tiedonhallintalaissa. Samoin kuin tietosuoja koskevat yleiset säännökset, niin myös tiedonhallintalaki soveltuu ehdotettavaan lakiin.

27 § Tekninen apu

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että teknistä apua voidaan käyttää yleisasetuksen 30 ja 31 artiklassa säädetyin tavoin siinä tarkoitettuun toimintaan. Tekninen apu voi kattaa toiminnan hyväksyttävät kustannukset kokonaisuudessaan. Yleisasetuksen 31 artiklan mukaan kullekin ohjelmalle annettava tekninen apu korvataan jäsenvaltiolle kiinteämääräisenä prosenttiosuutena yleisasetuksen 85 artiklan mukaiseen ohjelmaa koskevaan maksatushakemukseen sisältyvistä tukikelpoisista kustannuksista. Yleisasetuksen mukaan teknisestä avusta korvattava rahaston ohjelman prosenttiosuus on kunkin sisäasioiden rahaston osalta [6] prosenttia. Yleisasetuksen 30 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat tukea teknisellä avulla toimia, jotka ovat tarpeen kyseisten rahastojen tehokasta hallinnointia ja

käyttöä varten. Nämä toimet voivat koskea myös edellisiä tai seuraavia ohjelmakausia. Rahastosta voidaan tukea myös sellaisia teknisen avun toimia, jotka ovat tukikelpoisia jossakin muussa rahastossa

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomainen päättää vuosittain teknisen avun käyttöä koskevasta suunnitelmasta valtion talousarvion puitteissa, seuraa teknisen avun kokonaiskäyttöä sekä laatii teknistä apua koskevat selvitykset. Hallintoviranomainen kuulee seurantakomiteaa ennen teknisen avun käyttöä koskevan suunnitelman hyväksymistä taikka sen muuttamista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tekniseen apuun ei sovelleta avustusmenettelyä koskevia 4 luvun säännöksiä lukuun ottamatta 13 §:n 1, 2 ja 4 momenttia. Tarkastusviranomainen tarkastaa teknisen avun käyttöä siten kuin 22 §:ssä säädetään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä teknisen avun käyttöä koskevan suunnitelman vahvistamisessa noudatettavasta menettelystä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

28 § Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 ja 17 artiklojen määrärahat

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 ja 17 artiklojen mukaiset määrärahat maksetaan jäsenvaltioille turvapaikka- ja maahanmuuttorahaston ohjelmaan. Määrärahojen luonteesta johtuen ne kohdennettaisiin kansallisesti uudelleensijoittamismenettelyistä, pakolaisten kuntaan sijoittamisen sujuvuuden varmistamisesta ja vastaanottovaiheessa turvapaikkamenettelyistä ja vastaanottopalveluista aiheutuviin kustannuksiin. Edelleen momentissa säädettäisiin, että pykälän mukaisiin määrärahoihin ei sovellettaisi avustusmenettelyä koskevia 4 luvun säännöksiä. Tämä olisi muutos nykykauteen. Momentissa mainitut määrärahat olisivat 3-vuotisia siirtomäärärahoja.

Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot saavat [10 000] euron rahoitusosuuden kutakin uudelleensijoitettua henkilöä kohden [unionin kohdennetun uudelleensijoittamisjärjestelmän mukaisesti]. Tämä rahoitusosuus on varainhoitoasetuksen 125 artiklassa tarkoitettua kustannuksiin perustumatonta rahoitusta. Rahoitus jaetaan jäsenvaltioille edellyttäen, että henkilö, jonka osalta rahoitusosuus maksetaan, on tosiasiallisesti uudelleensijoitettu rahastoasetuksen artiklan 2 (g) mukaisesti [uudelleensijoitettu uudelleensijoittamista [ja humanitaarista maahanpääsyä] koskevan unionin kehyksen mukaisesti].

Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 17 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot saavat [10 000] euron rahoitusosuuden kutakin siirrettyä kansainvälistä suojelua hakenutta tai sitä saanutta henkilöä kohden. Lisäksi siirroista vastaava jäsenvaltio saa [500] euron ylimääräisen rahoitusosuuden kutakin siirrettyä henkilöä kohden. Tämä rahoitusosuus on varainhoitoasetuksen 125 artiklassa tarkoitettua kustannuksiin perustumatonta rahoitusta. Rahoitus jaetaan jäsenvaltioille edellyttäen, että henkilö, jonka osalta rahoitusosuus

maksetaan, on tosiasiallisesti siirretty jäsenvaltioon asetuksen (EU) 604/2013 [Dublin-asetus] mukaisesti.

EU-lainsäädäntöön ei sisälly 16 ja 17 artiklojen mukaisten määrärahojen käyttöön liittyviä erityistavoitteita, eikä Euroopan unionin lainsäädännössä säädetä määrärahan kansallisesta käytöstä. Määrärahat ovat turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston kautta jäsenvaltiolle suoritettavaa korvausta henkilöiden lukumäärään perustuen. Turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 artiklan 3 kohdassa ja 17 artiklan 8 kohdassa säädetään, että rahoitusta ei saa käyttää muihin ohjelman toimiin paitsi asianmukaisesti perustelluissa olosuhteissa ja jos komissio hyväksyy sen ohjelmaan tehtävällä muutoksella. Määrärahojen luonteesta johtuen ne kohdennettaisiin kansallisesti uudelleensijoittamismenettelystä, pakolaisten kuntaan sijoittamisen sujuvuuden varmistamisesta ja vastaanottovaiheessa turvapaikkamenettelystä ja vastaanottopalveluista aiheutuviin kustannuksiin. Näin ollen määrärahoilla olisi tarkoitus täydentää edellä mainituista toimista vastaavien viranomaisten resursseja ja kehittää menettelyjen sujuvuutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sisäministeriö päättäisi valtion talousarvion puitteissa 1 momentissa mainittujen määrärahojen kiintiöimisestä rahoituksen kohteena olevista toimista vastaaville viranomaisille. Toimivaltaiset ministeriöt on määritelty valtioneuvoston ohjesäännössä (262/2003). Valtioneuvoston ohjesäännön mukaisesti tällä hetkellä toimista vastaavina viranomaisina toimivat sisäministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö. Sisäministeriön hallinnonalalla Maahanmuuttovirasto vastaa pykälän mukaisista toimista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että määrärahan käytöstä on raportoiva sisäministeriölle. Raportoinnista säädettäisiin tarkemmin asetuksessa. Tarkoitus on toteuttaa raportointi hallinnollisesti mahdollisimman kevyesti, esimerkiksi toimintakertomuksen kaltaisena.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen määrärahojen käyttötarkoituksesta, tahoista, joille rahoitusta kiintiöidään, jakamisesta ja raportoinnista annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

29 § Tietojen saanti ja luovuttaminen turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoasetuksen 16 ja 17 artiklojen määrärahoja koskien

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tarkoitettujen salassapitosäännösten estämättä oikeus saada lakisääteisten tehtäviensä suorittamiseksi Maahanmuuttovirastolta maksutta [ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä] tietoja 28 §:n mukaisten määrärahojen perusteena olevista henkilöistä, jotka tarvitaan henkilöiden tunnistamista ja heidän uudelleensijoittamisen tai muun maahan saapumisen ajankohdan määrittämistä varten turvapaikka- ja maahanmuuttoasetuksen 16 artiklan 4 kohdan ja 17 artiklan x kohdan mukaisesti. Hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on lisäksi oikeus suorittaa näihin tietoihin kohdistuvia tarkastuksia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomaisella ja tarkastusviranomaisella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle 1 momentin mukaisia tietoja, jotka ovat tarpeen viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän hoitamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettavassa laissa ei siis säädettäisi tarkemmin luovutuksen, säilyttämisen ja tarkastamisen kohteena olevasta tietosisällöstä. Kuluvalla ohjelmakaudella sisäministeriö on ohjeistanut vastaavasta tietosisällöstä Maahanmuuttovirastoa seuraavasti: Maahanmuuttovirasto vastaa Suomen osalta maahan saapuneita kiintiöpakolaisia koskevan tiedon keräämisestä, tilastoimisesta sekä säilyttämisestä. Lisäksi Maahanmuuttovirasto varmistaa, että saapuneiden henkilöiden maahantulo ajankohtaa (päivä, jona henkilö on rekisteröity saapuneeksi jäsenvaltion alueelle) ja pakolaisaseman todentamista ja uudelleensijoituksen perusteita osoittavat asiakirjat ovat tarvittaessa todennettavissa ja tarkastettavissa. Maahantuloajankohdan todentaa UMA-järjestelmään merkitty päivämäärä. Pakolaisaseman todentamista ja uudelleensijoittamisen perusteita koskien nojataan UNHCR:n RRF-lomakkeeseen. Niiden henkilöiden osalta, jotka kuuluvat perustamisasetuksen EU/516/2014 17 artiklan 2 kohdassa määriteltyihin painopisteluokkiin tai -ryhmiin, jäsenvaltioiden on myös säilytettävä todisteet siitä, että nämä kuuluvat asianomaisiin henkilöiden painopisteluokkiin tai -ryhmiin.

30 § Eräät yhteisiä erityistoimia koskevat täytäntöönpanojärjestelyt

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, että sisäministeriö voi tavanomaisina pidettävissä asioissa sopia yhteisen erityistoimen hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä muiden valtioiden viranomaisten kanssa. Tavanomaisia eivät kuitenkaan ole asiat, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan tai ovat merkitykseltään huomattavia tai jotka vaativat eduskunnan suostumusta.

Erityistoimien toteuttamiseksi saattaa olla tarpeen tehdä hallintoviranomaistehtävien hoitamiseksi viranomaisten välisiä oikeudellisesti sitovia sopimuksia. Oikeus olisi rajattu kysymyksiin, jotka eivät kuulu lainsäädännön alaan tai ole muutoin merkitykseltään huomattavia eivätkä muutoinkaan vaadi eduskunnan suostumusta. Sisäministeriö voisi pykälän mukaan sopia tavanomaisina pidettävistä yhteisen erityistoimen hallinnointitehtävien täytäntöönpanoa koskevista tarpeellisista järjestelyistä muiden valtioiden viranomaisten kanssa. Jossain tilanteissa hallintoviranomaisella saattaa olla myös tarve tehdä yhteisymmärryspöytäkirjan tyyppisiä sopimuksia (Memorandum of Understanding) edellä mainittujen tahojen kanssa. Tehtävät sopimukset voisivat koskea muun muassa yhteisten erityistoimien varainhallintaan tai kustannusten tarkastamisen käytännön järjestämiseen liittyviä kysymyksiä.

31 § Muutoksenhaku

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että hallintoviranomaisen päätökseen saa vaatia oikaisua hallintoviranomaiselta siten kuin hallintolaissa säädetään. Hallintoviranomaisen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee avustuksen maksatuksen lopettamista tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa säädetään. Muutoin hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa pääsääntönä on, että hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Mainitun lain lähtökohtana on, että poikkeuksista valituslupasääntelyyn tulisi säätää erikseen. Nyt ehdotettava säännös olisi poikkeus pääsäännöstä. Maksatuksen lopettamisen ja takaisinperinnän osalta on kyse hanketta tai toimintaa koskevista lopullisista päätöksistä ja sen vuoksi on harkittu tarpeelliseksi antaa muutoksenhakumahdollisuus ilman valituslupaa.

7 Luku voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

32 § Voimaantulo

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lain voimaan tulosta. Lain olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että ehdotettavalla lailla kumottaisiin laki sisäasioiden rahastoista (903/2014).

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että avustusta voitaisiin myöntää sellaisiin ennen avustuspäätöksen tekemistä syntyneisiin kustannuksiin, jotka ovat syntyneet x päivänä tammikuuta 2021 tai sen jälkeen ja joita koskeva hakemus tulee vireille viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2021.

33 § Siirtymäsäännökset

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyyn tukeen sovelletaan tuen myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä. Tämä tarkoittaisi sitä, että ohjelmakauden 2014-2020 rahastojen hallintoihin sekä rahastoista myönnettyyn ja mahdollisesti vielä myönnettävään tukeen sovellettaisiin jatkossakin ohjelmakauden 2014—2020 EU ja kansallisia säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että sisäasioiden rahastojen kansallisista ohjelmista, joiden toimeenpano on alkanut ennen tämän lain voimaantuloa, myönnettyyn ja vielä myönnettävään tukeen, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.